

Afz. :Afrikagetuigenissen vzw
Leemkuilenstraat 17A, 3120 Tremelo

Nr 53 | Driemaandelijks | Oktober-November-December 2025

Antwerpen X | P708863

AFRIKAGETUIGENISSEN

Nieuwsbrief nr. 53

*Afrikagetuigenissen verwelkomt
de Mohikanen*

December 2025

DE COVER-FOTO van het ledentijdschrift De Mohikaan ... blijktbaar een romantisch Congostrook-keekje uit een koloniaal fotoalbum. Integendeel : zeer dramatisch in tijd en plaats. F.P. luitenant Bob Vanhee (met zijn vrouw Lieve) bivakeerde met zijn peloton "gendarmen" aan de oever van het Munkambameer in de Kasai, een grensgebied tussen de vechtende Bena Lulua en Baluba stammen. We zijn 6 juli 1960, de fotograaf is de trouwe Sergeant-majoor Munshemvula. Op dit eigenste moment breekt de oproer los in de Beneden-Congo en Leopoldstad en begint de nachtmerrie van de blanke uittocht, HET BEGIN VAN DE Teloorgang van onze Kolonie. Deze foto won een prijs in "LE SOIR" getiteld "la réalité dépasse la fiction - stiltte voor de storm"

Gedwongen om de boeken te sluiten door de vordering van de tijd, zoekt de Mohikaan een nieuw onderkomen voor zijn overblijvende leden bij Afrikagetuigenissen vzw.

Aan onze leden ... en de andere lezers

*Hartelijk dank aan allen die de moeite gedaan hebben om het lidgeld te betalen. Het bestuur heeft beslist om nog maar eens een zeer brede verspreiding van dit nummer 53 van onze Nieuwsbrief uit te voeren. Als u tevreden bent met de inhoud vragen wij U met aandrang om **HET LIDGELD TE BETALEN** en over onze geplande acties te praten met al Uw vrienden en met de leden van de verenigingen waar U lid van bent en hen aan te moedigen zich **OOK AAN TE SLUITEN**. Alvast bedankt voor uw inzet. **LEES OOK DE INFORMATIE OVER HET LIDGELD OP BLZ 39.***

Ter herinnering

*Een bijdrage van 20 € volstaat om lid te zijn en de digitale (pdf) versie van de nieuwsbrief te ontvangen; wie de papieren versie wenst moet **minstens 30 €** storten maar bijkomende steun wordt steeds met dank tegemoet gezien, omwille van de hoge onkosten die gepaard gaan met het vergaren van de getuigenissen en het publiceren van de Nieuwsbrief. Rekeningnummer : **IBAN : BE67 0014 2540 4387 – BIC : GEBABEBB van Afrika-geuigenissen vzw***

Het nieuwe bestuur

Voorzitter :	Karel Vervoort	fungu24air@gmail.com	0477 45 90 26
Secretaris-Boekhouder :	Luc Dens	luc.dens@kernoitje.net	0496 55 82 31
Ere-Voorzitter	Guido Bosteels	g.bosteels@skynet.be	0483 30 14 53
Bestuurders	Bruno Ceuppens	bceuppens@skynet.be	
	Robert Devriese	robertdevries1@gmail.com	0475 45 85 81
	Jos Ver Boven	jomiver@telenet.be	0477 58 87 06

Onze Webstek : afrikagetuigenissen.be

Ons mailadres : secretariaat@Afrikagetuigenissen.be

In dit nummer :	blz.
Mededeling Voorzitter Afrikagetuigenissen Karel Vervoort	3
Mededeling Voorzitter De Mohikaan Bob Van Hee	4
Het verhaal van Immokasai in Luluaburg (Begin juli 1960) Michel Rotsaert, een Belgische para, Bob Vanhee	5
Herinneringen van een missionaris (deel 3) Robert Carlier	10
Het eiland Nyamisha (Kivu-meer) Louis Jaspers	18
Ongelegen waarheden Robert Devriese	19
UMHK de motor van de Congolese economie (deel 2) Pierre Van Bost	20
Op de boekenplank In Belgisch Congo van 1909 tot 1915. Paul Mathieu Leclercq.	26
Missionnarissen – Idesbald Goddeeris	27
Cultuur : La Grande Famille Africaine Ines Nijs	31
Merkwaardige postzegels uit ... Zuid-Kasai Serge De Souter	34
Een korte verkenning van de Afrikaanse cultuur Luc Dens	36
Korte berichten	39

Ter gelegenheid van de komende eindejaarsfeesten bedenkt het bestuur van Afrikagetuigenissen al de leden van de vereniging met zijn beste wensen voor voorspoed, gezondheid en familiale warmte.

Het breidt zijn wensen uit tot alle lezers van deze nieuwsbrief en tot alle vrienden van Afrika zowel in België als in Congo, Rwanda en Burundi.

Editoriaal van de Voorzitter van Afrikagetuigenissen

Karel Vervoort

Beste leden Congo- kenners en oudgedienden

Dit laatste kwartaalnummer van Afrikagetuigenissen bevat weer een waaier van getuigenissen, culturele insteken, historische en industriële verwezenlijkingen. Tevens worden we aangenaam verrast met documenten, verhalen en geschiedkundige feiten die ons nu bereiken uit verschillende hoeken vanwege kenners en oudgedienden die blij reageren op de doorstart van onze vereniging. Zoveel dat we er een aantal zullen verwijzen naar onze website www.Afrikagetuigenissen.be

Wat we wel vaststellen is blijkbaar een gebrek aan interesse van de vele Belgen die na 1960 kennis maakten met Congo, Rwanda en Burundi, er leefden en werkten, of tijdelijke projecten voor rechtstreekse hulp aan de noodlijdende bevolking lanceerden en beheren. We doen dus nogmaals een beroep op al dezen om mee te helpen aan een waarheidsgetrouw beeld van geschiedenis, leven en werken van en in onze vroegere kolonie en mandaatgebieden. Wij zoeken ook naar mensen die bereid zijn om mee te werken met het bestuur, of zelfs een functie hierin op te nemen.

Ondertussen is er ook zéér positief nieuws. De Mohikaan, een zustervereniging geboren uit Afrikagetuigenissen, wordt door de ouderdomsproblemen van de motor ervan nl. Bob en Lieve Vanhee, gedwongen om hiermee te stoppen, maar juicht de mogelijkheid toe om volledig te integreren met de vroegere moedervereniging Afrikagetuigenissen. Onder het motto "We laten niemand in de steek" krijgen we zo een versterkte vereniging, met nieuwe mogelijkheden en gedreven getuigen om ons verenigingsblad beter dan ooit te maken. Daarnaast bouwen we onze goede relaties met Mémoires du Congo verder uit, en nodigen andere versnipperde verenigingen uit om dit voorbeeld te volgen. Samen worden we terug sterker. Ook de Congolese verenigingen uit de diaspora worden uitgenodigd tot hechte samenwerking.

We voelen ook overal, binnen België en binnen Congo vooral, maar ook Rwanda en Burundi, dat de ergste dagen van de beeldenstormerij van de woke activisten rond het vroegere kolonialisme, voorbij zijn. Klassiek als men de overdrijvingen van die activisten doorprikt en hun woke theoriën zich tegen hen keren. Daarom ook van onzentwege bevestiging van onze houding: respect voor de overgrote meerderheid van kolonials voor hetgene zij presteerden ginder met zo weinigen voor zovelen gedeurende 52 jaren en hoe ze met enkele duizenden de

“Pax Belgica” in stand hielden in een verdeeld, stamentwistend land 82 maal België en zo groot als Europa. Zij lieten een ongelooflijke erfenis na van rijdende spoorwegen, berijdbare wegen, bevaarbare rivieren en vaarwaardige schepen, uitgeruste betrouwbare luchthavens en het grootste luchtvaartnet van en naar Afrika. Daarnaast speelden ze het klaar om lepra en slaapziekte uit de wereld te helpen naast de klassieke medische verzorging. Miljoenen leerden ze lezen en schrijven, scholen en hospitalen werden gebouwd, een infrastructuur die nu nog heel duidelijk zichtbaar is maar door gebrek vnl. aan onderhoud langzaam ook ten onder gaat. Onze oud koloniale beschouwd dit land als hun land dat ze echt wilden opbouwen en er nog in slaagden ook. Hun nalatenschap was een enorm geschenk voor de Onafhankelijke Staat Congo en men moet stoppen met het om te draaien, en de oud-koloniale bijna te brandmerken als criminelen. Na 65 jaar onafhankelijkheid wordt het stilaan tijd dat men stopt met het beschuldigen van deze mensen, en de Belgische Staat, verantwoordelijk te stellen voor hetgeen het geworden is nu. Tijd om de hand in eigen boezem te steken en zelf de hand aan de ploeg van de vooruitgang te slaan.

Bijzonder bericht bestemd voor de Mohikanen

Beste Congovrienden,

in samenspraak met jullie Voorzitter Bob Vanhee is er beslist om aan allen die nog lid zijn van de Mohikanen een exemplaar te sturen van het nummer 53 van onze Nieuwsbrief. De bedoeling is dat zij kennis maken met die Nieuwsbrief en met de vzw Afrikagetuigenissen en die kennis mede hanteren in hun beslissing om al dan niet van *De Mohikaan*, waarvan de werking binnenkort gaat stoppen, over te stappen naar *Afrikagetuigenissen*, waar zij hartelijk welkom zijn. Wie beslist om over te stappen zou dit moeten bevestigen door het lidgeld (zie blz 2) te betalen voor 15 februari.

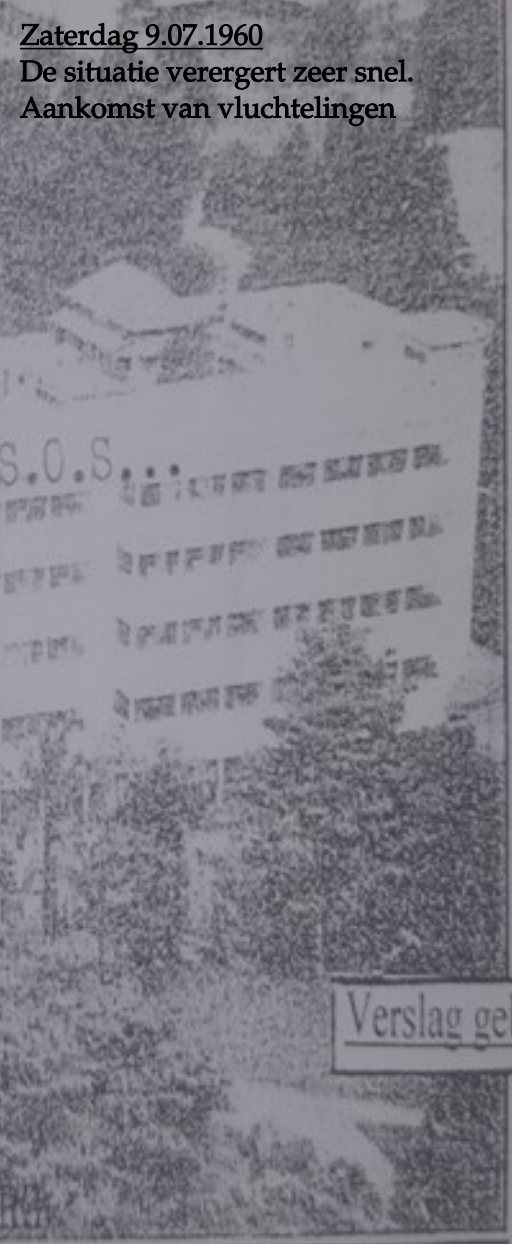
Wij richten ons tevens naar allen die een bijdrage leverden aan de werking van de Mohikaan (bestuurders, organisatoren van evenementen, schrijvers, enz). Wij nodigen hen uit om zich nu op dezelfde wijze in te zetten in de werking van Afrikagetuigenissen, die gretig zal gebruik maken van hun ervaring en talenten. De erfenis van de laatste Mohikaan mag niet verloren gaan, de band die tussen zijn leden bestaat onder de leuze “wij houden van Congo” moet in stand gehouden worden. Dit zal uiteraard beter lukken als voldoende Mohikanen bij ons aansluiten en mede aan een succesvolle werking werken en bij ons zorgen voor het in leven houden van hun waarden.

Bijzonder bericht bestemd voor alle huidige en toekomstige leden

Zoals U weet staat Afrikagetuigenissen nog in de startblokken, na een lange periode van verminderde activiteit. Om succesvol te zijn moet een vereniging voldoende leden hebben. Uzelf hebt de juiste beslissing genomen door aan te sluiten. Het bestuur richt zich met aandrang tot U : wees niet al te passief. U kunt de vereniging heel efficiënt helpen door ze bekend te maken in uw omgeving – familie, vrienden, relaties – en door deze mensen uit te nodigen om zich ook bij ons aan te sluiten. De meeste van onze leden hebben kinderen, die misschien ook nog goede herinneringen hebben aan Afrika en in veel gevallen deel uitmaken van kringen van gelijkgeaarden; ze zijn allemaal welkom en Afrikagetuigenissen staat volledig open voor een mogelijke aanpassing aan hun huidige gevoeligheden.

Getuigenissen van Michel Rotsaert, een Belgische para en Bob Vanhee

9-10-11 JULI 1960 : De blanke inwoners van Luluabourg worden uit het IMMOKASAI gebouw bevrijd door de Belgische para's.

<u>Verslag van Michel Rotsaert</u>	<u>Verslag van een para</u>
<p><u>Zaterdag 9.07.1960</u> Nieuws over rellen in Kongolo. Rond 15u komt Mr Willems bij ons thuis in de de Eucalyptuslaan, 548, om ons uit te leggen dat er een verdedigingssysteem voorzien is voor het geval er iets gebeurt in Luluaburg.</p> <p>Verzamelplaats : Immokasai, waar wapens en munitie opgeslagen zijn alsmede een zekere hoeveelheid levensmiddelen, Op dat ogenblik is er nog geen kwestie van beroering.</p> <p>Die verzamelplaats is voor ons wel ongelegen. We wonen in het kwartier "St. Louis". Om naar de stad, dus het gebouw Immokasai, te rijden, moeten we voorbij het militair kamp, plaats waaruit een eventuele muiterij zou kunnen starten.</p> <p>16u-Mr. Degrange komt ons hetzelfde nieuws brengen. Hij blijft tot ongeveer 16u30.</p> <p>Daarna rijd ik naar mijn bureel om een zekere som geld uit te halen tegen een cheque.</p> <p>17u- Terug thuis. Rekening houdend met het feit dat sinds de dag van de onafhankelijkheidsverklaring in verschillende plaatsen van het land rellen uitgebroken zijn en en het vermoeden van een onvermijdelijke chaos de bovenhand neemt bij de mensen, beginnen ook wij koffers in te pakken aangezien we het vaste voornemen hebben zoveel mogelijk naar België op te sturen bij de eerste gelegenheid. Tot dat ogenblik bestaat er geen enkel gerucht nopens eventuele dreiging vanuit het militair kamp in LLA. De kinders worden in bed gestopt. De valiezen met het noodzakelijke ondergoed en een paar andere kledingstukken zijn gereed, voor het geval we ijlings zouden moeten vluchten.</p>	<p><u>Zaterdag 9.07.1960</u> De situatie verergerd zeer snel. Aankomst van vluchtelingen</p>
<p>Het lijkt ons eigenaardig dat geen enkel ander huis in de omtrek verlicht is. Geen autos, geen leven. Wij veronderstellen dat de mensen, uit angst, gezelschap gezocht hebben bij andere families. Er is ook het feit dat de meeste bewoners in ons kwartier deel uitmaken van het onderwijzend personeel, waarvan het grootste deel op vakantie vertrokken is naar België.</p>	

20u30'. Wij zijn volop bezig met inpakken wanneer we plots twee gewerschoten horen. Er is geen twijfel meer mogelijk en ik doe Aimée onmiddellijk in de auto stappen met Patrick. Zelf neem ik de valiezen en Erik en we rijden in volle vlucht in de richting van de stad. We ontmoeten een jeep van het leger dat onmiddellijk stilhoudt. We vliegen in volle vaart voorbij en zien in de achteruitkijkspiegel dat de jeep ons achtervolgt. Ik doof de lichten van de wagen en neem zo snel mogelijk een andere weg dan die naar Immokasai, met het vermoeden dat onze achter-volgers deze richting zullen nemen. De stad is doodkalm. De auto van M. Bourguignon staat niet in zijn garage. Idem bij Mr Willems. Er is dus iets gebeurd en er blijft alleen nog de optie van Immokasai. Daar aangekomen stellen we vast dat er reeds honderden auto's voor het gebouw geparkeerd staan. Verschillende blanken wandelen gewapend voor het gebouw. Niemand kijkt naar ons om en Aimée gaat binnen. Ikzelf haal de valiezen uit de wagen en tracht ze op de trappen van het gebouw te krijgen. Alle verdiepingen zijn vol mensen. Eerst Aimée zoeken. Ik vind haar tenslotte op de derde verdieping in het appartement 18. Iedereen loopt verloren. Wij krijgen toch een gevoel van relatieve zekerheid. Aimée heeft een plaatsje gevonden voor de kinderen. Ik laat me inschrijven met mijn geweer. De kinders zijn nog niet teveel verschrikt, maar ze kunnen niet slapen. Ikzelf blijf bij de balustrade om te zien wat er buiten gebeurt. Er komen nog altijd auto's toe. Onmogelijk een uitleg te krijgen over wat er gebeurd is. Enig antwoord : de soldaten zijn aan het muiten.

22u – Beneden zoekt men vrijwilligers om het hospitaal te bevrijden dat belegerd wordt door de muiters. Men vraagt 20 man. 12 melden zich aan. Iedereen heeft angst. We horen gewerschoten in de stad, maar er is niets te zien.

23u – De vrijwilligers komen terug . Ze hebben een zestal soldaten neergeschoten. De mensen krijgen nu meer angst voor een eventuele wraak van de soldaten. We vernemen dat de directeur van de kadettenschool reeds rond 17 uur neergeschoten werd. Hij is niet dood en werd naar het hospitaal gebracht. Daar probeerden Dr. Job en Dr. Verlaine hem te opereren. Tijdens de operatie deden soldaten een aanval op het hospitaal en de operatie werd onderbroken. Nu werd de gekwetste naar Immokasai gebracht, waar hij bezweken is. Hij was vader van zeven kinderen en zijn vrouw is in verwachting.

Kort na de terugkeer van de vrijwilligers komt er een auto toe, begeleid door een jeep met gewapende soldaten. Onze mannen die de wacht hielden voor het gebouw laten hun wapens vallen en vluchten in het gebouw. President Mukenge Darthel roept dat alles een

misverstand is en dat beide partijen angst hebben voor elkaar. Niemand reageert en hij vertrekt met zijn soldaten.

24 u – De Belgische consul komt toe en zegt dat het leger belooft niets te doen indien we onze wapens afgeven. Hij vraagt ons het hoofd niet te verliezen. Iedereen weigert. De delegatie vertrekt opnieuw. Wat later wordt er getelefoneerd van het militair kamp dat indien wij onze wapens niet afgeven, de soldaten zullen aanvallen tegen de morgen. De spanning stijgt elke minuut. De rest van de nacht verloopt met palaberen, telefoons, bericht dat de Regideso belegerd wordt (niet helemaal juist). Tegen de morgen is iedereen doodop, maar de zenuwen zijn gespannen en we kijken uit naar de aanval.

Zondag 10 juli 1960.

Rond 6u15 zien we vier soldaten langs de winkels komen uit de richting van hotel Pax. In de verte horen we schieten. De vier soldaten komen dicht en een ervan breekt een ruit van de boekenwinkel Jacques met de kolf van zijn geweer. Op het ogenblik dat ze tussen de bomen komen, rechtover Immokasaï wordt er op ons geschoten. De schoten zijn individueel en we beseffen dat het echte munitiersmanieren zijn. Het is niet de georganiseerde aanval die wij vreesden. Tenslotte komen er schoten uit alle richtingen maar de soldaten laten zich niet zien. Gans de voormiddag verloopt op deze manier : geweer- en mitrailleurvuur. Op een gegeven ogenblik zien we een paar soldaten in de bomen rechtover ons. In dat geval hebben wij geen bescherming meer tegen hun vuur : zij kunnen horizontaal schieten en de borstwering van een meter hoog heeft gaten tot op een hoogte van veertig centimeters.

Het muurtje is dus nauwelijks voldoende om ons liggend te beschermen tegen de kogels. We krijgen soms stukjes cement; komende van de borstwering boven ons, op de rug en een kogel gaat door de ruit achter mij. Soms is er een kleine kalmte, nooit langer dan een kwartier. We vermoeden dat de munitiers dan nieuwe munitie gaan halen. Tegen de middag komt opnieuw een jeep vol soldaten, waaruit een hoger officier (blanke) stapt en ons aanmaant om ons over te geven. Kennelijk spreekt hij niet vrij. De jeep vertrekt en onmiddellijk herbegint het beschieten van ons gebouw. Ondertussen hebben de woordvoerders uit ons gebouw een SOS-bericht uitgestuurd per radio. Laat in de namiddag zien we in de verte twee vliegtuigen rondcirkelen boven de luchthaven. Na een half uur verdwijnen ze opnieuw. Later vernemen we dat de bedoeling was te landen met Belgische

Zondag 10 juli 1960.

5u45 : de toestand is zeer erg in Elisabethstad en Luluabourg

6u30 : Vijf C119 zullen ons vervoer naar Kamina verzorgen met mogelijke afwijking naar Luluabourg voor onmiddellijke actie.

7u30: Het bevel tot uitvoering is gegeven.

7u50 :De vliegtuigen vertrekken (hetzij twintig minuten na het uitvoeringsorder)

14u30 : landing te Kamina-basis.

16h bevel tot uitvoering van een dropping van parachutisten in Luluabourg

16h15 Opstijgen (15 minuten na het bevel tot uitvoering) Opdrachten : De luchthaven bevrijden en de Europeanen bevrijden

Vliegtuigen worden beschoten

17u15 Harvards (schroefvliegtuigen NvdR) die op verkenningsvlucht zijn boven de startbaan van Luluabourg worden beschoten

17u30 Commandant Zeidler, beslist om een droppingszone te zoeken even buiten de stad om de para's te onttrekken aan het vuur van de munitiers. Wij vliegen over de stad. Op een grote building in het centrum, is een bericht in het wit in het groot

grondtroepen om ons te bevrijden, maar ze konden niet landen omdat de landingsbaan met benzinevaten bezaaid was. Een poging zou vanuit Kamina gedaan worden om valmschermspringers te komen droppen. Enkele tijd later zien we effectief een paar vliegtuigen van het type C119 boven de stad cirkelen. Gegijzelde officieren van het militair kamp zouden per radio naar de bevelhebbers van de vliegtuigen geseind hebben dat alles onder controle was en het nutteloos zou zijn om de parachutisten te doen springen. Daarop vormen onze vertegenwoordigers boven het plat dak van Immokasaï een SOS-signaal met witte lakens. Een half uur later worden de parachutisten gedropt. Bijna onmiddellijk nadien horen we geweervuur uit alle richtingen. Ongeveer een uur later komen de eerste parachutisten bij ons gebouw onder luid applaus van de belegerde mensen.

geschilderd "SOS hier 1200 vluchtelingen"

17u45 – GO! (NvdR bevel om te springen.)

Er wordt op ons geschoten. Het vliegtuig van kolonel vlieger Kreps is geraakt zonder schade.

21h Het centrum van de stad is bereikt; de building Immokasaï waar heel de Europese bevolking gevlucht is, is ontzet. Er wordt aan Dr Desmet, die vrijwillig is gesprongen zonder ooit een parachutistenopleiding gekregen te hebben, een rode baret geschonken.

22u50 : Onderhoud tussen de commandant van de para's, de gouverneur van de provincie Mr Manono. De commandant van het para-bataillon vraagt de bevrijding van de Europeanen die gevangen worden gehouden en van de personen die opgesloten zijn in het kamp van de muiters

Maandag 11 juli 1960

De Belgische para's bezetten de luchthaven, maar in de stad duurt de chaos voort. Er wordt dus beslist dat het gebouw Immokasai ontruimd wordt en wij met onze eigen wagens, onder de bescherming van de para's, naar de luchthaven rijden, waar verder over ons lot zal beslist worden.

Veel mensen zijn zodanig getraumatiseerd dat ze enkel nog wensen om naar hun eigen land geëvacueerd te worden. Geleidelijk landen er vliegtuigen. Sommige uit Angola, andere uit de Belgische basis van Kamina.

Maandag 11 juli 1960

1u De Europese gevangenen worden vrijgelaten

3u Schermutseling met een patrouille muiters. Geen verliezen bij de para's

8u De commandant van de bataillon para's begeeft zich naar de minister-raad van de provincie Kasai.

11u De staf van het bataillon organiseert op straat de vorming van evacuatie-kolommen die dan door twee pelotons tot aan de luchthaven worden begeleid : afstand = 12 km , elke kolom omvat dan ongeveer 100 wagens

11u Aankomst van Kasavubu en Lumumba die zich naar het kamp van de muiters begeven en hen ophitsen tegen de aanwezigheid van de Belgische para's.

18u Lumumba spreekt de vluchtelingen toe die steeds in groter getale op de luchthaven aanwezig zijn.

Dinsdag 12 juli 1960

De toestand op de luchthaven is chaotisch : geen hygiëne, weinig voedsel of drank, geen onderdak. Sommige mensen maken van de eerste gelegenheid gebruik om in een vliegtuig te stappen naar eender welke bestemming. Aimée en de kinderen geraken tenslotte in een C119 van de Belgische luchtmacht die vaten met fuel komt opladen voor de Boeings 707 die in Kamina zonder brandstof staan. Ze zullen reizen tussen twee rijen vaten. Van daaruit zullen ze naar België vliegen.

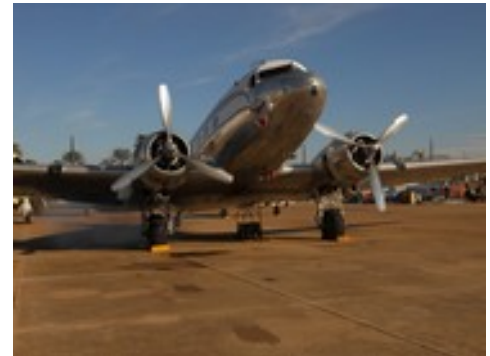
Woensdag 13 juli 1960

We vernemen dat enkele leden van BCK met een trein vertrokken zijn naar Kamina. Anderen hebben per vliegtuig LLA kunnen verlaten naar verschillende bestemmingen. Ikzelf geraak tenslotte in een DC 3, richting Kamina.

A mon arrivée à l'aéroport, je suis accueilli par monsieur et madame Corbet. Monsieur Corbet exerçait la fonction de délégué Génie Civil à Lubudi durant les années 54-56. Nous étions devenus amis. Il m'invite à loger chez lui. Je retrouve Aimée et les enfants qui s'apprêtent à embarquer dans un Boeing 707 tout neuf à destination de Bruxelles. L'avion est rempli au point que je me demande s'il pourra jamais décoller. Même les couloirs de la cabine sont bondés! Le décollage m'a semblé un miracle...

Dinsdag 12 juli 1960

3u heel de stad is ontruimd op een tiental mensen na die hun bezittingen niet wensen achter te laten. Bedroevend spektakel : achtergelaten wagens, rondzwerende honden, meubels op de trottoirs, papieren, allerlei achtergelaten objecten; de stad is helemaal verlicht, maar dood.

Met dank aan Dhr Michel ROTSAERT, agent BCK (SpoorwegMpij te Luluaburg), die een zeer duidelijk, bijna zakelijk verslag maakte over de cruciale uren, dagen en gebeurtenissen betreffende de opstand van de 'Force publique' van het garnizoen Luluaburg op Za 9, Zon 10 en Ma 11 juli 1960.

Na de evacuatie van zijn familie bleef hij op zijn post in de Kasai, op een ogenblik dat alle aandacht van de wereld gericht was op gebeurtenissen in Leopoldstad (Lumumba) en Elisabethstad-Katanga (Tshombe) en kreeg later een mutatie (als beloning voor bewezen diensten?) naar het toenmalige eldorado-Katanga, op de BCK-KDL directie van Lubumbashi. Na de "Zairisatie-Nationalisatie" door Mobutu van alle blanke firmas en de daaropvolgende teleurgang kwam in 1976 een einde aan zijn woelige maar boeiende koloniale 'Spoorwegloopbaan'.

En terwijl de para' sprongen, bivakkeerde ik met mijn gendarmerie aan de Lac Munkamba! Gelukkig lag hun aanvliegroute iets zuidelijker en merkten mijn soldaten niets! Zoniet zou het voor Lieve en ik heel slecht uitgezien hebben. 's Anderdaags kon ik met hen in orde langs de baan naar hun kamp in Luluabourg terugkeren, waar ik toch even OPGESLOTEN WERD tot Lumumba ons deed vrijlaten, intussen beleefde Lieve de bestorming van het vliegveld van LEO mee,... BOB VANHEE

HERINNERINGEN VAN EEN MISSIONARIS

Deel 3

Robert Carlier

3. Jagen in Kongo

De tijd waarin wij opgroeiden als tieners was anders dan nu. Dan waren er nog geen "Groenen." De natuur moest men nog beheersen om er van te leven en te profiteren. We zongen: "Ja, we zijn de heersers der aarde!" Tegenwoordig zouden we ons schamen om dat te zingen. Maar ja, we waren kinderen van onze tijd! Wie niet?

De natuur was onuitputtelijk; we maakten ons daarover geen zorgen. Met die mentaliteit zijn we opgegroeid en ook naar Kongo vertrokken. Ik was al twaalf jaar in Kongo, en had nog nooit aan jagen gedacht. Het begon eerder toevallig. In 1970 werd ik benoemd als reispater of brousepater in Katende. Op mijn eerste reis sliep ik in Tshiyole, een open plaats, uitgekapt in een groot bos, waar enkele honderden mensen woonden. 's Nachts was ik wakker geworden door hevig lawaai, niet in het dorp zelf, maar van heel verder: tromgeroffel, metalen klanken van potten en ketels, geschreeuw van mensen, hondengeblaf. Wat was dat voor lawaai, die nacht? 's Morgens vertelden ze het me. Veel mensen gaan de nacht doorbrengen op hun velden, om die te beschermen tegen de olifanten. Wanneer ze horen dat die op komst zijn, maken ze lawaai met alles wat ze onder handen hebben, om hen bang te maken. Spontaan flapte ik het eruit: "Op de missie hebben we een geweer, een Mauser" In die tijd immers werden sommige missies aangevallen door bandieten die het gemunt hadden op geld. Er waren periodes dat er veel geld op de missies was, bestemd voor de betaling van de

Mauser Gewehr 98 met bajonet en laadstrip van 5 patronen.

onderwijzers. De directeurs van de scholen kwamen dan he geld ophalen en betaalden er hun personeel mee. De missies betaalden ook de pensioenen uit. Voor de Staat was dat de veiligste manier: langs de missies om (het was de Staat die al die mensen bezoldigde). We konden dat niet weigeren: het was een dienst aan de bevolking. Maar veel geld bewaren in een koffer betekende ook een risico. Pater Paul Ceulemans, die dan provinciaal was, voelde zich verantwoordelijk voor onze veiligheid. Hij deed stappen bij de overheid, met resultaat. De missies die het verlangden kregen een Mausergeweer, met veel munitie. In 1960, toen Kongo onafhankelijk werd, kwam er een bevel dat alle wapens moesten ingeleverd worden. Wij kregen echter een brief waarin stond dat we dat geweer gekregen hadden in naam en op bevel van president Mobutu, en dat we dus wettelijk in orde waren. Dat document gingen we tonen aan de bazen van de staatspost in Dimbelenge (die zeggenschap had over ons gebied). Pater provinciaal had ook gezegd: "Maakt dat men in heel de streek weet dat er op de missie geweren zijn." De bedoeling ervan was bandieten af te schrikken. En

Pater Robert Carlier

Bos en bosverlies in de regio Dimbelenge. In 2020 was 76% van de landbedekking oerwoud.

het heeft geholpen. In Katende hebben we nooit last gehad. En ook op de andere missies werden er nadien geen gewapende overvallen meer gepleegd.

Ik had dus een geweer. Wanneer ik de volgende maand opnieuw in Tshiyole aankwam, toonde ik het, fier als een pauw, aan de chef en de dorpingen. Die nacht was ik in een diepe slaap gedompeld. Plots werd er op de deur geklopt. Men riep: "pater, de olifanten zijn daar!" Ik trok mijn broek aan, schoof in mijn sandalen, pakte het geweer met vijf kogels in de lader en nam mijn zaklamp mee. Samen met een viertal mannen liep ik zo vlug als ik kon naar de velden. Daar aangekomen zeiden de mensen:

de olifanten zijn hier geweest, maar we hebben veel lawaai gemaakt en ze zijn vertrokken. Gelukkig maar! Wat zou ik met mijn geweer, en een klein lampje, in een dicht bos, in de pikdonkere nacht gedaan kunnen hebben tegen die olifanten?

Het is een van de grootste stomiteiten die ik in mijn missieloopbaan gedaan heb! Maar dan heeft het nuchtere oordeel het gehaald! We hebben ons georganiseerd. Ik verzamelde een kleine groep jagers: drie of vier, ongeveer van mijn leeftijd, en afkomstig uit hetzelfde dorp: Mukadi, op een drietal kilometer van de missie. Ik zorgde ook nog voor twee Mausergeweren. Er waren immers confraters die liever geen geweer in huis hadden. Zo was het ook niet moeilijk om aan munitie te geraken. Dan moest ik hen nog leren schieten.

Zij waren allen al op olifantenjacht geweest, maar ze gebruikten daarvoor inlandse geweren. Ze noemden die "pupu." Die waren door vakmannen in het dorp vervaardigd. Ze hadden geen vizier, geen mikpunt. Ze schoten altijd van dichtbij: hoogstens op tien meter afstand van de prooi. In de loop van het geweer stak een houten pijl, met een ijzeren punt met weerhaak. Door de ontploffing van het buskruit werd de pijl afgevuurd. Die waren gesneden uit takken van een boom met heel hard hout. Zo waren ze bestand tegen de ontploffing van het buskruit. Door de weerhaken aan de punt, bleef de pijl steken in het dier, dat niet ver meer kon lopen en dan door de jagers werd afgemaakt.

Ik moest hen dus leren schieten met Mausergeweren: kogels in de lader, kogel in de loop, schieten, grendel open, achterruit, de lege huls die eruit valt, een nieuwe kogel in de loop, grendel sluiten, veiligheid erin, en dan vooral het mikpunt gebruiken... Maar voor al het andere van de jacht waren zij mijn leraren!

De procedure was als volgt: op olifanten jagen was verboden, maar wanneer de dorpingen, bij monde van hun chef, kwamen klagen dat hun velden verwoest werden door olifanten, verkreeg de chef voor ons de toelating om op die olifanten te jagen. Ik ben tien jaar in Katende geweest. Olifanten waren daar een echte plaag. Niet ver van Tshiyole waren er een paar verlaten, vervallen dorpen. Omwille van de verwoesting door die dieren aangebracht aan hun velden, waren de mensen ergens anders gaan wonen, en waren dus verhuisd. Het bouwen van nieuwe hutten vroeg natuurlijk niet zoveel tijd als het bouwen van stenen huizen, maar het toonde toch hun miserie en de nood waarin ze verkeerden. De chef had zijn beklag gedaan op de staatspost. Daar bevond zich een afdeling soldaten, maar die gingen de dorpingen niet helpen.

Ik heb nog geweten dat er in een ander dorp regelmatig een koppel leeuwen 's nachts kwam wandelen en er geiten en varkens doodden (dezen hebben geen stal waarin ze veilig zijn: in de tropen slapen ze buiten en, wanneer het regent,

schuilen ze onder het afdak van de hutten). De soldaten in Dimbelenge hadden geen ervaring met de jacht, en zeker niet met jacht op leeuwen. Ze hebben zich dan ook nooit in dat dorp vertoond.

De dorpingen zelf echter hebben een van die twee leeuwen gedood. Dat vertelden ze me. Ze hadden een geitje vastgebonden, als lokaas voor de leeuwen. Maar dat geitje stond op een valse bodem, boven een diepe put. Wanneer de leeuw dicht tot bij het geitje naderde, zou hij in die put vallen. Deze was gegraven midden in het dorp. Het was een heldere nacht en maneschijn. Iemand van het dorp hield de wacht in zijn hut, met de deur op een kier. Hij had een inlands geweer bij zich. Hij zag plots de leeuwen naderen, in de richting van het mekkerende geitje. Ze waren heel behoedzaam en draaiden in een kring om hun prooi heen.

Toen begon "moeder" geit, in de hut van de man op de uitkijk, ook te mekkeren. Vader leeuw hief zijn kop op en naderde de hut van waaruit het gemekker kwam, tot op drie, vier meter. De man achter de deur schoot, en sloeg dan vlug de deur dicht. Met die inlandse geweren kan men slechts één maal schieten: men moet het dan opnieuw laden met allerhande schroot. Bij dageraad vonden de mensen bloedsporen, teken dat de leeuw gekwetst was. Na het zondagsgebed (het was zondag) zijn de jagers dan die sporen gevolgd. Ze hadden zes inlandse geweren mee en vijf speren. Het gekwetste dier zat verscholen in een bosje, niet ver van het dorp.

Het was de broer van de mulami die het dodelijk schot afvuurde. Van dan af kreeg hij de eretitel: "muadia-mvita": de held in de strijd! Maar dan kwamen de mannen van de staatspost het vel van de leeuw opeisen. Ik heb dat vel gezien: het was minstens drie meter lang! De dorpingen reageerden: "Wij hebben uw hulp gevraagd, en ge zijt niet gekomen. Wij hebben dan zelf de leeuw gedood. Het vel is van ons!!" Twee jaar later werd een jonge man uit datzelfde dorp priester gewijd. Het was de eerste priester uit die streek. Men heeft hem als geschenk het vel van die leeuw geschonken.

Als wij een olifant neerschoten was er altijd een slagand voor de Staat; de andere was voor de jager. Maar we hadden altijd wel tanden in voorraad, zodat we nooit echt mooie tanden afgeleverd hebben. We susten ons geweten met de gedachte: die komen toch nooit terecht in de schatkist van de overheid... Later - ik was dan al lang weg uit Katende - is men, onder druk van het buitenland, veel strenger geworden op het jagen op

olifanten.

Dezen waren dieper het tropisch oerwoud ingetrokken, en verwoestten niet langer de velden van de dorpingen. Maar zolang ik in Katende was, was dat nog niet het geval. Op vraag van de dorpingen en om hun velden te beschermen, kregen we toelating van de Staat om op die dieren te jagen.

De jonge mannen die me vergezelden op de jacht, gingen eerst op verkenning en zochten de velden op waar de olifanten kwamen, zodat we wisten waar de jacht moest beginnen. We vertrokken dan heel vroeg, als het nog donker was. De bedoeling was de velden te bereiken zodra het begon op te klaren. Dan konden we de sporen zien en die volgen. Het begon meestal op de maniokvelden. De olifanten eten de bladeren van de

maniokstruiken: met hun slurf plukken ze die af (ook de mensen gebruiken die bladeren als groente). Met hun tanden woelen de olifanten de grond om en graven de maniokwortels uit. Maniok is op vele plaatsen in Kongo het basisvoedsel voor de mensen!

De vraag die we ons stelden was: langs waar zijn de olifanten vertrokken? De jagers in Kongo zijn zeer goede spoorzoekers; ik heb hen dikwijls daarin bewonderd. De olifanten verplaatsten zich - althans bij ons in de Kasayi - in kleine groepen van vijf, zes, zeven. Soms ook heel alleen. Wanneer ze door het bos lopen, lopen ze in "file indienne": achter elkaar. Zo is het bos doorkruist door olifantenpaadjes, van veertig, vijftig centimeter breed. Komen ze aan een plaats waar eten te

vinden is, dan verspreiden ze zich, en gaan daarna weer verder in één rij, achter elkaar. We hoefden dus slechts die paadjes te volgen. Het gebeurt wel dat die zich splitsen. De vraag was: langs waar zijn ze weg...? Dan kwamen de sporenzoekers in actie. Het duurde soms een heel tijdje en ze overlegden met elkaar vooraleer ze tot een besluit kwamen, naar rechts of naar links. Als men miste, was de jacht mislukt. Ik stond erbij te kijken en wachtte geduldig de beslissing af. Zij keken vooral uit naar vers afgebroken of vertrappelde takjes.

Soms kwamen we ook aan een beekje of riviertje. Dan was het uitkijken waar de olifanten overgestoken waren, en uit het water getrokken waren. Maar het groot probleem was om ongemerkt dicht bij hen te komen. Dat lukte hoogstens één keer op twee tochten. Hun normale gang is sneller dan die van de mens. Alleen wanneer ze onderweg iets vonden om te eten, konden men hen benaderen.

Het was ook normaal dat er op hun weg uitwerpselen te vinden waren. Die van één groot dier kon wel een kruiwagen vullen!

Ik liep op sandalen, terwijl mijn gezellen op blote voeten liepen. Wanneer we zo uitwerpselen vonden, drukten ze hun voet erin ... Dan moest ge hun gezichten zien! Diegene die voorop liep en de voetafdruk gemaakt had, glunderde: zijn gezicht straalde: "Het is nog warm", fluisterde hij: "we zijn dichtbij" Iedereen moest dan ook eens komen voelen, om te

delen in zijn geluk! Dan gebeurde er een speciale ceremonie: een soort schuldbelijdenis. Men ging rond een bepaalde struik in een kring staan en iedereen nam een blaadje van de struik in de hand. Dan beleden ze voor elkaar de woede, de colère die ze voelden, maar die ze niet getoond hadden, ik ondervroeg hen naderhand daarover maar wilde ook niet te veel vragen. Ze zeiden: "We moeten ons hart zuiveren."

Ik mocht niet meedoen: "Gij hebt geen schuld," zeiden ze. Ik denk dat ze bedoelden: dit is geen spel, dit is ernst, want wanneer men samen op een gevaarlijke jacht gaat moet men kunnen rekenen op elkaar. Wanneer er één iets tegen een ander heeft, omwille van wat vroeger gebeurde, moet hij dat zeggen: hij moet zijn hart zuiveren!

In het begin van de Eucharistieviering is er ook een schuldbelijdenis. Wanneer na het Vaticaans concilie, de inlandse taal in gebruik kwam in de liturgie, werd daarop gezinspeeld, "tshinkunku nsanga bilembi." Tshinkunku duidt op de struik waarrond de jagers hun schuld belijden; nsanga bilembi = die de jagers verzamelt. God wordt vergeleken met die struik: hij die de mensen verzamelt bij het begin van de Eucharistieviering om door hun schuldbelijdenis hun hart te zuiveren. Op het einde van die ceremonie bad ik nog een Onze Vader en eindigde met de aanroeping: "Heilige Hubertus, patroon van de jagers, bescherm ons." En dan ging de

tocht verder: spoorzoekers voorop, allen op één rij en ik aansluitend achter hen. De spanning steeg: het was kwestie van de olifanten te verrassen. Eerst kijken vanwaar de wind komt. Allen hadden riemen of zakken van antilopenvel, met de haartjes er nog aan. Ze trokken een plukje haar eruit, en gooiden het omhoog en zo konden ze zien welke richting de wind blies, hoe lichtjes dat ook was. Wanneer de plukjes in de richting van de olifanten waaiden, was het wachten geblazen: geen mogelijkheid om hen te benaderen.

Olifanten zien slecht maar horen scherp en ruiken ook heel goed. Dat heb ik allemaal van mijn jagers geleerd. Ik werd hun leerling: ik, een kleine jongen, zij de leraars! Wanneer ik dat nu nogmaals bekijk, begrijp ik dat dit belangrijk geweest is in mijn missionarisleven. De rollen waren omgekeerd en we waren allen hier gelukkig in die rollen! Elke missionaris tracht dicht bij zijn mensen te zijn en dan gebeurde dat. Op jacht waren de relaties anders. Mijn kompanen noemden me "Robert", maar eens terug thuis op de missie, was ik weer "monpère" (of mompele, want in het Tshiluba bestaat de letter "r" niet: "r" wordt dan "l". Op school wordt er Frans onderwezen, en dan moeten de leerlingen wel de "r" leren uitspreken, maar "monpele" is, zeker in de dorpen van het binnenland, nog lang in gebruik geweest).

Terug naar de jacht. Wanneer de wind blies uit de andere richting (naar ons toe), dan was dat het goede moment. Men had me gezegd: zet uw voet telkens in het voetspoor van de olifanten: dan zal er niets kraken. Men durfde bijna niet te ademen. Maar soms waren de olifanten toch gewaar geworden dat ze gevolgd werden, en dan waren ze weg! Het duurde dan wel weer een paar uren voor we opnieuw dichtbij waren; soms kregen we in het geheel geen kans meer. We hadden dan een tiental uren voor niets gelopen in het bos. Wanneer het toch lukte konden we vijf, zes dieren onderscheiden, die iets aan het oppeuzelen waren. In het bos kan men niet ver zien. Terwijl we hen in het oog hielden en zij ons niet opgemerkt hadden, gingen we soms een poosje neerzitten. Toch niet te lang, want we moesten beslissen: welk dier aanvallen. We kozen positie: we plaatsten ons op één lijn: ieder had een vrij schietveld.

Het was kwestie het geviseerde dier dodelijk te treffen. Het ging niet op om zo maar in het wilde te schieten. In onze verbeelding volgden we het traject van de kogel, het hart te treffen. Alles hing af van je eigen positie en die van het dier. De ondervinding leerde ons dat. Ik schoot het eerst: niemand mocht voor mij schieten. In de kop schieten, was niet doeltreffend: de schedel was te hard voor de kogels van onze Mausergeweren. Maar eens het dier neerlag, kon men het wel afmaken met in het oog of het oor te schieten.

Zodra de olifant doodgeschoten was, was het een geweldige ontlading bij de jagers. Ik moest ze tegenhouden, of ze zouden al hun kogels zomaar in de lucht afgeschoten hebben. Ze dansten op hun buit! En dan keerden we terug naar het dorp. De staart van de dode olifant werd afgesneden: dat was het bewijs van het succes van de jacht, en moest als een trofee aan de chef en aan de dorpingen getoond worden. 's Anderendaags, van zodra het begon klaar te worden, trok bijna gans het dorp uit, om het vlees te gaan halen. Vlees te eten krijgen,

is voor hen een uitzondering, en dan is het telkens een groot feest. De vrouwen trokken erop uit met grote kommen, waarin ze met twintig tot dertig kilogram vlees huiswaarts konden gaan: geen probleem! Een olifant kan wel drie tot vier ton wegen.

Het is allemaal schoon rood vlees, zonder vet. Het moet wel langer koken vooraleer het zacht wordt. Maar alles wordt opgegeten, ook de ingewanden. Er was altijd een bil, een achterpoot voor de chef. Hoe hij dat verdeelde was zijn zaak. In Katende, in het weeshuis, hadden de Zusters meer dan honderd weeskinderen. Ook voor hen was een bil gereserveerd. Mijn medejagers kregen de twee voorpoten en de ingewanden. Zij moesten de weg naar het gedode dier tonen. Ik zou dat nooit gevonden hebben maar zij waren mensen van het bos: ze kenden het. Ze hadden een aangeboren gevoel om zich te oriënteren. Wanneer we op jacht gingen, vroeg ik hen soms in welke richting de missie lag (tijdens de jacht, veranderden we soms van richting). Maar zij twijfelden nooit. Ze wezen met hun arm: "Langs daar, Robert!" Ze namen ook hun voorzorgen.

Wanneer we 's avonds naar huis terugkeerden en we op een moeilijk herkenbare plaats kwamen, braken ze om de drie, vier meter, takjes, tot we weer op een herkenbare plaats kwamen. Dan dacht ik aan het sprookje van Klein Duimpje, die in het donkere bos broodkruimels - of waren het keitjes - liet vallen om zijn weg in het bos terug te vinden... We hebben toch iedere keer het gedode dier kunnen terugvinden. Dan was er geroep, gejuich en gejubel: feeststemming ('s anderendaags waren ze allemaal hees van het roepen en schreeuwen). Mijn medejagers hadden de leiding bij het verdelen van de buit. Ik hield me dan wat op de achtergrond. Een paar uur later zette de karavaan van vlees dragende vrouwen zich in gang, volle kommen of bassins vlees op het hoofd! Om dan de dag nadien terug te gaan, met lege kommen, om een nieuwe portie vlees op te halen, tot er niets, maar dan ook niets meer overbleef, zelfs geen velletje..., alleen afgekrabde beenderen en wat vuiligheid... voor de mieren! Er waren ook altijd gekwetsten: snijwonden, want iedereen was met messen gewapend, waarmee ze ijverig sneden...soms ook in eigen vel of in dat van een buur. Maar er was altijd feeststemming: we hadden onze buit binnen.

Het is wel eigenaardig, maar het eerste wild waarop ik gejaagd heb waren olifanten: ik die nog nooit een geweer gehanteerd had (enkel met een luchtkarabijn met loodjes in een schietkraam op de kermis). Maar het spreekwoord zegt: "De gelegenheid maakt de dief". Abbé Kapanga Jacques, een van onze oudere Kongolese priesters, had vroeger veel gejaagd, maar sinds hij in de stad woonde, en wat ouder werd, kreeg hij daartoe de gelegenheid niet meer. Hij bezat een jachtgeweer, een tweeloop. Hij vernam dat ik op olifanten joeg en stelde me voor zijn jachtgeweer te kopen. Ik sloeg onmiddellijk toe. Met dat geweer ben ik dan vaak op jacht geweest, maar dan was het jacht op antilopen. "Antilooop" is een generische, algemene naam voor geitachtigen. Een algemene naam (zoals antilooop) kennen de dorpelingen niet.

De bosbok

Er bestaan immers tientallen soorten antilopen (elk met hun eigen benaming). Heel kleine: amper twee kilogram, tot heel grote: die tot honderd kilo kunnen wegen. Er zijn er zelfs die kunnen zwemmen: die in het water leven, sommige leven in de savanne, andere eerder in de bossen.

Op antilopen joegen we 's nachts, in het donker. We droegen koplampen. We zochten open plekken op, liefst aan de rand van het bos; immers, de grote antilopen, die in het bos leefden, kwamen 's nachts grazen op de open plekken. Bij maanlicht kon men niet jagen (in Kongo is het maanlicht heel helder: men kan er zo de krant lezen (maar kranten hadden we niet!). Wanneer het pikdonker was, lieten we onze lichtstralen over de vlakte schijnen. De antilopen zijn zeer nieuwsgierig: ze staren naar het licht: dan zien we hun ogen, als twee karbonkels van vuur, zelfs al bevinden

ze zich op honderd meter. Het is dan kwestie van te naderen tot op schotafstand. En mikken dan en schieten. Van de eerste antiloopt die neergeschoten werd, was er één poot bestemd voor de chef. Daarmee werd zijn gezag erkend, en werd de gewoonte gerespecteerd.

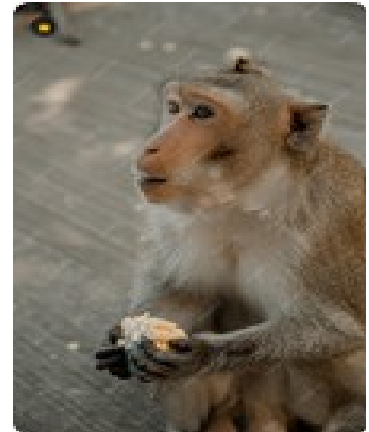

Ik ging nooit alleen op jacht. Altijd nam ik een jongen uit het dorp mee. Die had ik nodig om de weg te vinden. Er waren liefhebbers genoeg, want wie mee mocht kreeg een deel van de buit: een voorpoot en de ingewanden.

Wanneer ik niets gezien had en geen beest had kunnen neerschieten, dan had mijn gezel ook geen geluk.

In die heuvelachtige savanne (of grasvlakte), waren er maar schaarse voetpaadjes. Soms volgden we die, maar niet altijd. Het gras was kort, want elk jaar werden de pleinen afgebrand tijdens het droog seizoen. Gedurende de tien jaar die ik in Katende doorbracht, ben ik dikwijls op jacht geweest, maar slechts twee keer verloren gelopen. Met mijn compagnon hebben we dan de hele nacht rondgezworven, tot we bij het ochtendgloren eindelijk in het dorp terugwaren, op het ogenblik dat de mensen toekwamen voor de Eucharistieviering. Want ik ben het meest op jacht geweest als ik op reis was in de dorpen. Mijn gezel was beschaamd, kwaad en verweet zichzelf. Ikzelf was kapot van vermoeidheid maar moest hem troosten: hij was echt ongelukkig!

We hebben ook op apen gejaagd. Apen waren de grote vijanden van de mensen die maïs teelden, en in de Kasayi kweekte iedereen mais. Ze deden dat op de traditionele wijze, die ze van hun voorouders geleerd hadden. Mais behoort tot het basisvoedsel (samen met maniok). Een vierde maïsbloem en drie vierde maniokbloem, gekookt, wordt een vaste deeg, die men "bidia" noemt, letterlijk: "wat men eet." De maïsvelden worden aangelegd in de bossen, waar de beste humusgrond te vinden was. Men zoekt er een stuk grond waar geen grote bomen staan, kleine boompjes en struiken worden weggekapt met de machete en dan wordt die plaats tijdens het droog seizoen afgebrand. De as dient als meststof, en zo verkrijgt men goede grond om mais te zaaien (kunstmeststoffen hebben de mensen daar niet). Na de maisoogst wordt dan op diezelfde plek maniok geplant. Daarna laat men er opnieuw het bos groeien. Er is grond genoeg om te bewerken: het bos is onuitputtelijk.

Wanneer de mais rijpt, is het feest voor de apen. Vanuit hun uitkijkpost in de hoge bomen loeren ze naar de mensen beneden die mais oogsten. Ze zijn meesters in het na-apen. Ik heb apen zien de maïskolven afbreken, dan wegluchten met de kolf in hun "hand", en er daarna de schutsbladeren aftrekken en de korrels eruit halen, zoals mensen dat doen. Enkel de spraak ontbrak! In ieder geval: apen waren een plaag voor de maïstelers. Een deel van hun opbrengst, waarvoor ze zo gewerkt hadden, gestolen zien worden, dat ergerde de mensen. En daarom ben ik dikwijls op apen gaan jagen.

Ik was dus tien jaar reispater in Katende. Het voorlaatste jaar dat ik er was kregen we op de missie het verzoek van een dorp om hen ter hulp te komen, daar de olifanten hun velden verwoestten. Het dorp behoorde tot de missie van Mashala in het buurmissie, op een 100 kilometer van bij ons verwijderd, maar evenals wij in het jachtgebied van de staatspost van Dimbelenge. Daar moesten we voor olifantenjacht de toestemming vragen. Ik was echter reispater, en moest mijn gemeenschappen bezoeken: dat had voorrang. Ik wou dus op reis gaan. Maar mijn medejagers smeekten me: "Laat ons alleen gaan: wij kunnen het aan." Toen dacht ik: eigenlijk is het waar. Zonder hen zou ik nooit olifanten gaan jagen zijn, maar zij

kunnen dat evengoed, ook zonder mij. Ik gaf hun dus de drie Mausergeweren. Ik ging op reis en zij trokken naar dat dorp in kwestie, op een vijftig kilometer van Katende en dertig kilometer van Mashala.

Een paar dagen later - ik verbleef in een dorp aan de Lac Munkamba, een groot meer - kwam er een boodschapper van Katende met het bericht dat één van de jagers doodgeschoten was. Ik heb dan onmiddellijk alles ingepakt en ben teruggekeerd naar de missie. Daar vernam ik dat pater Sooi Fagard, de pastoor van Mashala, het lijk terug-

gebracht had naar zijn dorp Mukadi, nauwelijks drie kilometer van onze missie.

Alle jagers waren van dat dorp afkomstig. Ik vernam dan wat er gebeurd was. Ze hadden een grote olifant neergeschoten, maar toen ze naderden richtte die zich weer op. Verschrikt keerden ze op hun stappen terug, en hurkten neer, de ogen strak op het dier gericht, klaar om het af te maken. Maar een van hen: Richard, was een beetje verder teruggelopen en had dus de anderen tussen zich en het gekwetste dier. Op het moment dat Richard schoot, was Kabongo, die neergehurkt was, rechtgestaan om zelf ook te schieten: hij kreeg echter de kogel van de schutter achter hem in de rug. De kogel had zeker het hart niet geraakt. De man leefde nog. Volgens de jagers was de kogel dwars door zijn lichaam gegaan. Met zijn tweeën hebben ze hem ondersteund om uit het bos en op de grote weg te geraken, maar ze zijn er niet in geslaagd: onderweg stierf hij, gestikt in zijn bloed (zeiden ze). Van zodra ik op de missie in Katende aangekomen was, ben ik onmiddellijk naar het dorp gereden. Hij was al begraven. Men bracht me tot bij het graf. De rouw duurde een hele tijd. Dan zitten de vrouwen samen in de hut: de naaste familieleden half naakt en met aarde besmeurd.

Munkanda meer

De vrouw van Kabongo had kort daarvoor een zoontje ter wereld gebracht. Hij had me dan gezegd: "Ik heb nu alles wat een mens kan verlangen op aarde." Tijdens de rouw wordt veel sterke - inlandse - drank gedronken. Ikzelf heb ook een tijdje bij de mannen gezeten en meegehuild. Dit gebeurde spontaan. De weduwe van Kabongo heeft nadien werk gekregen bij de Zusters. De jagers werden gedurende enkele dagen door de Staat vastgehouden voor ondervraging. Enkel hij die het dodelijk schot had gelost, werd naar de gevangenis in Kananga gebracht. Ik ben hem daar verschillende keren gaan bezoeken, telkens ik naar Kananga ging.

Ik had daar een Volksvertegenwoordiger opgezocht, behorend tot de Luntu, de stam die de streek van Katende bevolkt. Hij had veel invloed, en beloofde me de zaak op te volgen. Na enkele maanden is de gevangene vrij gekomen. Hij durfde echter niet meer naar zijn dorp teruggaan en is gaan wonen in een ander dorp. De jagers waren boos op de mannen van de Staat, omdat ze niets gezien hadden van het vlees van de gedode olifant die zij toch geschoten hadden. We hebben dan besloten dat van de eerste olifant die we zouden neerschieten, de volledige opbrengst zou gaan naar de weduwe van Kabongo. Ikzelf ben het haar gaan brengen, en ze was zeer gelukkig en dankbaar.

In 2012 ontving ik een brief uit Kongo. De schrijver was de zoon van Kabongo! Hoe hij aan mijn adres geraakt was weet ik niet. Wellicht door de enkele, zeer weinige Vlaamse Scheutisten die nu nog in de Kasayi verblijven. Ik heb hem geantwoord dat hij fier mocht zijn op zijn vader, die een zeer moedig jager was, en dat ik met zijn vader vele malen op olifantenjacht geweest was, wanneer die de velden van de dorpingen kwamen verwoesten.

Wordt vervolgd

Het eiland Nyamishaba, pluimvee centrum.

Louis Jaspers

Uittreksel uit het boek van zijn hand : Ruanda : Ma vie d'administrateur de territoire: Tome 1 (1952-1956) : Les années heureuses Paperback – 13 mei 2021 Edition SCRIBE- Vertaling DeepL/LD

Het eiland Nyamishaba, in de baai van Kibuye, lag op ongeveer dertig meter van de kust en was ongeveer honderd meter lang en dertig meter breed.

Gewestbeheerder Reisdorff zocht een geschikte plek in de buurt van het postkantoor om een pluimveehouderij te starten met als doel het magere inheemse kippenras te verbeteren en eieren van een redelijke grootte te verkrijgen. Hij koos voor het kleine eiland Nyamishaba in de centrale baai van Kibuye, dicht bij de kust, dat gemakkelijk toegankelijk was en ook gemakkelijk te bewaken. We wilden de kwaliteit van de inheemse veeteelt verbeteren en daarmee ook de inkomsten, dankzij een beter consumptieproduct. Onze administratieve kas van de chefferie verstrekke de middelen, uiteraard bescheiden, voor de aankoop van eieren afkomstig van een Europese veeteelt in Kenia. We hebben ze door lokale kippen laten uitbroeden en al snel telde ons pluimvee centrum een honderdtal kuikens die we met sorghum voedden. De regering wilde geen winst maken, maar moest wel haar investering terugverdienen.

Ze verkocht de eieren aan kandidaten die ze door de 'inheemse' kip lieten uitbroeden, waardoor ze in een volgend stadium verbeterde kuikens kregen die echter de weerbaarheid en spaarzaamheid van de broedmoeder en natuurlijk ook van de haan hadden. We hadden een zeer lage verkoopprijs vastgesteld. Al snel merkten we dat de kandidaat-pluimveehouders niet stonden te trappelen, waardoor we vreesden dat we met onze onverkochte kuikens zouden blijven zitten. We hadden toch uitgelegd hoe interessant deze ervaring was. Maar nee, er was geen enthousiasme en er waren weinig kopers.

En toch nam ons veestapel zonder verkoop snel in aantal af! De "vooruitstrevende" kandidaat-veehouder gaf er namelijk de voorkeur aan zich uit te rusten zonder zijn portemonnee te trekken. De diefstallen vonden 's nachts plaats. Toen ik, als verantwoordelijke voor onze financiën, aan gewestbeheerder Reisdorff vroeg hoe we moesten reageren, zei hij me eenvoudigweg: "Doe niets, laat ze maar, ze zijn erg enthousiast om zich te bedienen en dat is precies wat we hoopten! U zult zien dat we op deze manier met weinig kosten een enthousiaste veestapel hebben opgezet, wat ons met dwang niet gelukt zou zijn."

Ik moest nieuwe geïmporteerde eieren inkopen, op kosten van de gemeenschappelijke kas, maar ik deed dat met evenveel plezier als zij hadden om ze van mij te stelen!

De volgende foto, genomen in 1954, toont de eenvoudige gebouwen van ons fokcentrum tijdens een inspectie door dierenarts Weber (links met zijn vrouw); agent Vermeire (ook bekend als Nyamishaba) staat rechts en in het midden praat ik met mevrouw Regnier, de vrouw van mijn chef.

Ik weet niet wat het echtpaar Weber aan het bekijken is!

Minder dan een jaar later vonden we, zowel in de bush als in de hoofdstad, kippen en eieren die aanzienlijk groter en van betere kwaliteit waren voor onze consumptie. Natuurlijk had de 'producent' ook zijn prijzen verhoogd. Uiteindelijk heeft iedereen erbij gewonnen.

Wie zal mij tegenspreken als ik zeg: het doel heiligt de middelen?

Het centrum van Nyamishaba werd ontwikkeld tot een veterinaire centrum en een dierenarts, de vrijgezel Vermeire, werd er door de dierenarts van Kisenyi naartoe gedetacheerd. Het centrum kreeg natuurlijk de naam Nyamishaba.

ONGELEGEN WAARHEDEN

Robert Devriese

Hierna een merkwaardig pleidooi voor de Belgische kolonisatie in de Kongo Vrijstaat. En dan nog wel door Edmund Morel die enkele jaren later met de Congo Reform Association (CRA) de grootste lasteraar zou worden van die Belgische kolonisatie. In zijn artikel in de Pall Mall Gazette van 1897 maakt Morel nog een vergelijking met de Britse kolonisatie die hij ervan beticht in haar gebieden dwangarbeid op te leggen. Later, met de CRA, zal Morel kazakdraaien en het alleen nog maar hebben over Belgische wandaden. Zijn aanklacht tegen de Belgen is uitsluitend gebaseerd op het rapport van de Britse consul Roger Casement. Zou men durven stellen dat beide mannen er dezelfde uitgesproken agenda op nahielden? En door wie werd die dan wel opgelegd?

Robert Devriese

E.D. Morel doet "Een woord voor de Kongo Vrijstaat" in de Pall Mall Gazette 19/07/1897

... Moeten alle Belgen, die in hun eigen land vermoedelijk als beschaafde wezens kunnen worden beschouwd, van zodra ze zich in Afrika bevinden, worden gebrandmerkt met alle denkbare misdaden, omdat tegen een of twee van hen beschuldigingen van wreedheid zijn geformuleerd?

... Zelfs als sommige beschuldigingen op feiten berusten, welke Europese natie die de zware verantwoordelijkheid op zich heeft genomen om de zegeningen en ondeugden van de beschaving in het Donkere Continent te introduceren, kan dan in dit opzicht immuniteit voor haar vertegenwoordigers claimen? ... Zijn onze eigen daden dan zo volkomen proper? Hebben we op dit moment niet een systeem dat in een groot deel van onze Zuid-Afrikaanse dominions praktisch neerkomt op dwangarbeid?

... Het werk dat de Belgen in tropisch Afrika hebben verricht ... steekt gunstig af bij dat van elk ander land ... Ondanks het gedrag van een half dozijn schurken die in elk land onder de zon te vinden zijn, hebben de Belgen heel wat om trots op te zijn. We kunnen hen hier niet voldoende recht doen.

De Union Minière du Haut-Katanga, de motor van de koloniale economie (deel 2)

Pierre Van Bost

In een eerste artikel werd aangetoond hoe Union Minière in enkele jaren tijd, in een ver, onbekend land, ver van de kust, ondanks een vaak ongunstige internationale conjunctuur – twee wereldoorlogen en een wereldwijde economische crisis – de motor van de Congolese economie werd.

Om aan de vele behoeften van haar industrie te voldoen, nam de UMHK ook, op verschillende manieren, deel aan de oprichting van een aantal bedrijven die, hoewel ze hun eigen activiteiten hadden, meewerkten aan de verwezenlijking de doelstellingen van de groep. Deze bedrijven waren:

De Société Générale des Forces Hydro-Electriques du Katanga, Sogefor, opgericht in 1925. Deze exploiteerde een eigen waterkrachtcentrale en drie centrales die eigendom waren van Union Minière.

De Société Générale Africaine d'Electricité, Sogelec, opgericht in 1930. Deze vennootschap was belast met de distributie van elektriciteit in de agglomeraties Elisabethstad, Jadotstad en Kolwezi.

De Société Générale Industrielle et Chimique du Katanga, Sogechim, opgericht in 1929. Dit bedrijf produceerde zwavelzuur en vetzuren nodig voor de exploitatie van Union Minière. Het produceerde ook natriumchloride dat door Afridex werd gebruikt voor de productie van explosieven. Sogechim exploiteerde ook een waterzuiveringsinstallatie die de agglomeratie Jadotstad van water voorzag.

De Compagnie Foncière du Katanga, Cofoka, opgericht in 1922. Als architect en algemeen aannemer realiseerde het bedrijf belangrijke bouwprojecten voor zowel de UMHK als voor andere bedrijven. Het stond in voor het beheer en onderhoud van bijna 3.000 eigendommen.

De Minoteries du Katanga, opgericht in 1929 om het personeel van de Union Minière van voedsel te voorzien, exploiteerde drie fabrieken die maïs-, maniok- en tarwemeel produceerden, de basisvoeding van de arbeiders. De fabriek in Kakontwe produceerde ook gejodeerd zout, gevitamineerde palmolie, arachideolie en ricinusolie. Door hun activiteiten droegen de Minoteries bij aan de ontwikkeling van lokale gewassen, met name maïs.

Algemeen zicht op de fabrieken van het bedrijf "Minoteries du Katanga" in Kakontwe, nabij Jadotville. Naast een grote molen die maïs-, maniok- en tarwemeel produceerde, omvatten deze fabrieken ook een oliemolen en installaties voor de productie van veevoeder. (Document UMHK)

De Charbonnages de la Luena, opgericht in 1922, exploiteerden de steenkoolvoorraad van Luena, gebruikt door de spoorwegmaatschappij BCK, de cementfabriek Ciments du Katanga in Lubudi en de Union Minière.

De Société Africaine d'Explosifs, Afridex, opgericht in 1948, produceerde explosieven met behulp van natriumchloride geleverd door Sogechim. Haar dochteronderneming, Afrimèches, produceerde veiligheidslonten.

De Société des Ciments Métallurgiques de Jadotville (CMJ), opgericht in 1951, produceerde metallurgisch cement met slakken uit de kobaltoven van de fabriek in Jadotville. Het bedrijf exploiteerde ook een kalkoven in Kakontwe voor rekening van UMHK.

De Société Métallurgique du Katanga, Métalkat, opgericht in 1948 door Union Minière in samenwerking met Belgische zinkproducenten, bezat fabrieken in Kolwezi die in 1953 in gebruik werden genomen en elektrolytisch zink, cadmium en germanium produceerden.

Union Minière had als beleid om werkzaamheden zoals grondwerken, baksteenproductie, woningbouw, dakconstructies en transport door lokale particuliere bedrijven te laten uitvoeren, en stimuleerde de lokale industrie en handel door zoveel mogelijk ter plaatse aan te kopen. In 1959 betaalde het bedrijf zijn lokale leveranciers en aannemers een bedrag van 875 miljoen frank.

Interieur van een gite die dienst doet als onderkomen voor rekruten op doorreis. (Illustration congolaise)

krachten moesten worden vervoerd, geacclimatiseerd, gehuisvest, verzorgd en opgeleid. Dit geeft aan hoe groot de problemen waren die voortdurend werden veroorzaakt door aanwerving, aanpassing, begeleiding en opleiding, huisvesting en gezondheidszorg van de arbeiders en hun gezinnen.

Het was een hele klus om personeel aan te werven op honderden kilometers afstand van de exploitatiecentra in een land zonder wegen of spoorwegen. Omdat deze verplaatsingen te voet in etappes moesten gebeuren, moesten er onderkomens worden geregeld en moest er voor voedsel worden gezorgd.

Zodra de spoorlijn in 1918 de rivier Lualaba bereikte, rekruteerde Union Minière massaal personeel in het noorden van Katanga, in de Maniema, in de Oostelijke Provincie en zelfs in Ruanda-Urundi. Voor het vervoer van zijn rekruten kocht de UMHK speciale passagierschuiten, die het ter beschikking stelde van de Compagnie des Chemins de Fer des Grands Lacs, die ze uitbaatte op de bovenloop van de Lualaba en op het Tanganyikameer. Vanaf 1926, toen de spoorlijn naar Port-Francqui de regio Lomami bereikte, verschoof de rekrutering naar deze regio en dat was een succes. Na de Tweede Wereldoorlog reisden de in het buitenland gerekruteerde arbeiders per vliegtuig naar hun werkplek.

Schuit voor het vervoer van rekruten op de bovenloop van de Lualaba, aangekocht door de UMHK in de jaren 1920 en geëxploiteerd door de CFL. (Illustration congolaise)

De vestiging van arbeiders met hun gezin in Katanga vereiste een actief sociaal beleid om de levensomstandigheden voortdurend te verbeteren. Het sociale beleid van het bedrijf strekte zich uit tot tal van domeinen, zoals gezondheid en hygiëne, huisvesting, voeding, onderwijs en opvoeding. Dit werkgelegenheidsbeleid werd als te paternalistisch beschouwd en werd destijds sterk bekritiseerd door de antikolonialisten.

In het kader van het beleid om de arbeidskrachten te stabiliseren, begonnen de koloniale bedrijven met de bouw van kampen in harde materialen, gebakken baksteen en plaatstaal. Deze eerste huizen waren niet ruimer dan een hut. Hier het kamp van de UMHK in Jadotville-Panda, in de jaren 1920. (Document UMHK)

Een belangrijke maatregel om de arbeidskrachten aan zich te binden was de bouw van woningen aangepast aan de levenswijze van de arbeiders. Er werden dan ook aanzienlijke bedragen uitgetrokken voor de bouw van arbeiderswijken in harde materialen, met woningen die rekening hielden met de samenstelling van de gezinnen.

Om de Congolese arbeiders te beschermen, werd al sinds de tijd van de Onafhankelijke Staat een sociale wetgeving opgesteld, die systematisch werd verbeterd tot de meest vooruitstrevende van zwart Afrika. In 1922 werd de wetgeving volledig herzien. Een decreet over arbeidsovereenkomsten legde de verantwoordelijkheid voor de medische zorg van de arbeiders en hun gezinnen bij de werkgever. In 1949 werd een wettelijke bescherming van de werknemers tegen arbeidsongevallen en beroepsziekten ingesteld. In 1952 werden kinderbijslag voor Congolese werknemers ingevoerd. In 1954 verplichtte een nieuw decreet de werkgever om een minimumloon in contanten te betalen en de werknemer te voorzien van een rantsoen, passende huisvesting en uitrusting en slaapgelegenheid. Ten slotte werd in 1956 een verplicht pensioenstelsel voor werknemers ingevoerd, dat in 1957 werd aangevuld met een invaliditeitsverzekering. Congolese werknemers konden vanaf 55 jaar een pensioen ontvangen als ze 30 dienstjaren hadden opgebouwd.

Er dient opgemerkt dat de UMHK en veel grote bedrijven hun Congolese werknemers extralegale voordelen, pensioenen en kinderbijslag toekenden, lang voordat deze bij wet werden opgelegd.

Wat de lonen betreft, bleek uit een vergelijking in 1954 tussen de lonen van de inheemse arbeidskrachten bij de UMHK en die van de arbeiders in de metaalindustrie in België, voor gehuwde werknemers met twee kinderen ten laste, dat het loon van een Congolese arbeider 56 % van het Belgische loon bedroeg dat van een geschoolde arbeider 78,5 % bedroeg en dat op het hoogste niveau van deze categorie het loon van de Afrikaan gelijk was aan het Belgische loon van een geschoolde arbeider van de 1e categorie. Men kan stellen dat destijds, rekening houdend met de verschillen in rendement, de Congolese arbeider te veel betaald kreeg en dat de Congolese geschoolde arbeider juist betaald kreeg. De hoge productiviteit van de Belgische arbeider en het hoge werktempo dat hij volhield, verbaasden de Congolezen die industriële bedrijven in België bezochten. Dat was althans de mening van eerste sergeant-majoor Nzoku,

die deel uitmaakte van het detachement van de "Force Publique" dat in 1958 naar de Wereldtentoonstelling in Brussel werd gestuurd en die tegen de krant "Le Soir" verklaarde:

"Wat ons vooral opviel, was de ijver van de Belgen. Dat zal voor ons een voorbeeld zijn, want die onophoudelijke ijver heeft indruk op ons gemaakt."

Union Minière spaarde kosten noch moeite om haar inheemse werknemers medische zorg te bieden. In de jaren 1950 beschikte het bedrijf over 5 ziekenhuizen en 6 ziekenboegen en dispensaria. Hier ziet u een foto van de kraamafdeling van het ziekenhuis voor inboorlingen in Jadotville. (Document UMHK)

Veel koloniale ondernemingen hadden niet gewacht tot de wetgeving hen verplichtte om de medische zorg voor hun personeel op zich te nemen, maar hadden het voortouw genomen door bij hun oprichting meteen een medische dienst te organiseren. Zo ook bij Union Minière, die vanaf het begin in 1906 een medische afdeling had opgezet. Deze medische dienst hield permanent toezicht op de hygiënische omstandigheden en de gezondheidstoestand van de arbeiders in de mijnen, fabrieken en woonwijken. Elke exploitatievestiging beschikte over een perfect uitgerust ziekenhuis.

In 1925 richtte de UMHK een organisatie op voor de bescherming van zwarte kinderen, OPEN genaamd, met als doel het geboortecijfer te bevorderen en de kindersterfte te verminderen

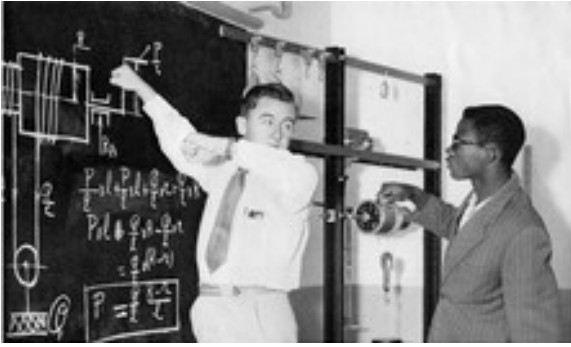
door alle oorzaken van ziekten te bestrijden. De activiteiten van OPEN omvatten prenatale consultaties, kraamzorg, opvoedingsonderwijs voor jonge moeders, medische controle op school, en de distributie van luiers, kleding, melk en speciaal voedingsrijk voedsel.

Door de verspreiding van de zetels moesten er meer zorginstellingen komen en was er veel personeel nodig. In 1957 beschikte de UMHK over 5 ziekenhuizen en 6 verpleeghuizen en dispensaria, waar 32 artsen werkten, bijgestaan door 44 nonnen, 52 Europese lekenassistenten en 638 Congolese hulpverleners.

Dezelfde medische organisatie was overigens in alle koloniale ondernemingen terug te vinden. Eind 1958 beheerden particuliere bedrijven in Belgisch Congo 85 ziekenhuizen en kraamklinieken met in totaal 13.229 bedden en 718 dispensaria met 2.451 bedden voor Congolese arbeiders. Deze instellingen werden bemand door ongeveer 73 artsen, 63 apothekers, een dertigtal tandartsen, 95 medische assistenten en gezondheidswerkers, en 73 religieuze of lekenverpleegsters.

Talrijke bedrijven, met de UMHK op kop, creëerden specifieke beroepsopleiding voor het personeel dat ze nodig hadden. Deze gaven weliswaar enkele elementen van algemene kennis, maar waren vooral gericht op praktische werkzaamheden waarvoor in de regio een dringende vraag naar arbeidskrachten bestond. Zo werden smeden, monteurs, draaiers, timmerlieden, gladschuurders, zinkwerkers enz. opgeleid. Voor haar volwassen werknemers organiseerde de UMHK algemene avondcursussen in rekenen en Frans. Wie blijf gaf van bijzondere aanleg, kon zijn kwalificaties verbeteren door bijscholingscursussen te volgen. Alle bedrijven hechtten ook veel belang aan het onderwijs en de opvoeding van jongeren, van de kleuterschool tot de technische school. Meisjes kregen onderwijs dat hen moest voorbereiden op het gezinsleven.

In 1957 telden de 447 basisscholen, beroeps-scholen, lerarenopleidingen en volwassenenonderwijs van de bedrijven ongeveer 65.000 jongens en meisjes, waarvan 17.000 bij de UMHK.

Union Minière bekommerde zich om de jeugd en zorgde ervoor dat zij de kennis verwierf om zich te kunnen integreren in de industriële economie van Katanga. (Mines-Expo 58)

zielen vormden.

De economische ontwikkeling van Belgisch Congo bracht de bevolking een levensstandaard die in die tijd vergelijkbaar was met die van de mediterrane landen in Europa zoals in 1961 werd vastgesteld in de *Courrier d'Afrique* uit Léopoldstad, die onder de titel "Congo was het meest geavanceerde land van Afrika" schreef:

"We moeten erkennen dat Congo ook op sociaal vlak de eerste plaats inneemt onder de Afrikaanse landen. De lonen zijn er weliswaar niet zo hoog als in de VS of de westerse landen, maar ze zijn niettemin de hoogste van Afrika. Ze liggen hoger dan die in Zuid-Spanje of Joegoslavië. Geen enkel Afrikaans land heeft zo'n groot percentage autochtonen die een huis van stevig materiaal, een auto of zelfs maar een fiets bezitten. Geen enkel Afrikaans land heeft een bevolking die zo goed gekleed is als de onze."

Er mag nog worden vermeld dat sommige particuliere bedrijven stichtingen hadden opgericht om het welzijn van zowel hun personeel als de bewoners van plattelandsgebieden te verbeteren.

Zo hield Union Minière du Haut-Katanga zich bezig met plattelandsontwikkeling in het achterland van haar grote industriële en mijnbouwcentra. Via het "Centre d'Etude des Problèmes Sociaux Indigènes" (Cepsi) heeft de UMHK haar steun aan de plattelandsbevolking vorm gegeven door het beheer van een fonds van 200 miljoen frank aan deze organisatie toe te vertrouwen. Deze middelen werden gebruikt voor de bouw of uitbreiding van plattelandsziekenhuizen, de bouw van dispensaria, een sanatorium voor tuberculosepatiënten en een leprozerie. In deze medische instellingen droeg de maatschappij de exploitatiekosten, namelijk de personeelskosten, de medicijnen, de ziekenhuisopname van patiënten en hun vervoer.

Op sociaaleconomisch gebied financierde het Fonds onder meer de aanleg of verbetering van wegen, de bouw van bruggen, het boren van putten en de aanleg van drinkwaterbronnen. Het Fonds verstreekte leningen voor onder meer de verbetering van woningen, de aankoop van visnetten en boten, vee, meststoffen en zaden, de inrichting van lokalen voor sociale en schoolactiviteiten en de bouw van een model dorp in Mayeba. Vermeldenswaardig is ook de oprichting van een proefdorp in Mangombo, met als doel het platteland een hogere levensstandaard te bezorgen alsook aantrekkelijke individuele inkomens.

Laten we afsluiten met een fragment uit de speciale uitgave van het tijdschrift "Agence Economique & Financière" van 4 mei 1958, waarin stond:

"Waar zich vandaag een uitgestrekt industrieel en sociaal complex ontwikkelt, strekte zich 50 jaar geleden nog een troosteloze brousse uit, verlaten door de inheemse bevolking.

In enkele jaren tijd heeft een handvol vastberaden Belgen ter plaatse de economische middelen gecreëerd voor een echte kolonisatie van Katanga door de inheemse bevolking zelf. Vandaag de dag zijn er 400.000 mensen in deze rijke provincie die direct of indirect leven van de mijnbouw en de metallurgie en profiteren van haar sociale organisaties. Veel meer dan haar productiecijfers is de UMHK trots op haar sociale werk.

Als teken des tijds gaf het orkest "Compagnons katangais de la belle musique", het eerste symfonieorkest dat uitsluitend uit Congolezen bestond, in september 1955 in Elisabethstad zijn eerste concert voor een groot publiek, op de eerste rij waarvan de notabelen van de stad te herkennen waren. (Foto : Essor du Congo)

Elke eerlijke mens moet erkennen dat de koloniale maatschappijen, met Union Minière voorop, zich niet hebben beperkt tot het winnen van grondstoffen, maar hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een industriële infrastructuur en tegelijkertijd hebben gezorgd voor de intellectuele en sociale ontwikkeling van hun werknemers en hun gezinnen.

Na de onafhankelijkheid, in 1967, nationaliseerde president Mobutu de Union Minière. Gécamines, erfgenaam van de activa van Union Minière, zette enkele jaren de opmars voort en de koperproductie werd opgevoerd tot 500.000 ton per jaar, twee keer zoveel als in de tijd van de Belgen. De inkomsten uit de verkoop van koper werden gebruikt om prestigieuze megaprojecten te financieren, zoals de Inga-dam en een 2000 kilometer lange hoogspanningslijn die de dam met Katanga verbond, maar vooral om de bankrekeningen van de baronnen van het regime te spekken. Het Congolese volk heeft niets van deze rijkdom gezien. Het bedrijf, dat in de tijd van de Belgen zo welvarend was, ging uiteindelijk ten onder door een gebrek aan investeringen en onderhoud als gevolg van slecht beheer.

Vandaag de dag zou de Democratische Republiek Congo ongeveer een miljard ton koper exporteren, gewonnen door particuliere bedrijven die afhankelijk zijn van grote mondiale financiële concerns... maar het Congolese volk blijft in ellende ondergedompeld. Vandaag de dag zien we jonge kinderen hun leven riskeren door in putten af te dalen om een paar kilo malachiet te halen... dat hen voor een schijntje wordt afgekocht. Een schande in de 21e eeuw.

Ik sluit af met nog een citaat van de heer Kalala Budimbwa, Congolees, ingenieur en directeur bij Gécamines, die mijn mening bevestigt:

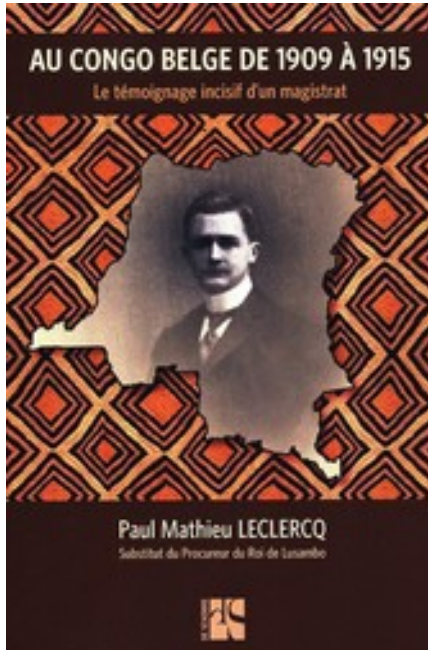
"Tijdens de koloniale periode heeft het correcte beheer van de mijnbouwsector de kolonie niet alleen in staat gesteld om aanzienlijke dividenden aan het moederland over te maken, maar ook bijgedragen tot een begin van de opbouw en verbetering van de levensomstandigheden van de Congolezen..."

De commercialisering van deze grondstoffen, van 1960 tot op heden, heeft noch geleid tot synergie op het vlak van ontwikkeling, noch tot verbetering van welke infrastructuur dan ook, met als algemeen resultaat een aanzienlijke verslechtering van de levensomstandigheden van de Congolezen. De algemene verklaring voor deze verslechtering blijft de slechte besteding door de politieke leiders van het land van de financiële middelen gegenereerd door verschillende sectoren, waaronder de mijnbouwsector."

Referenties

1. Kalala Budimbwa - Révision des contrats miniers Etudes publiées avec le soutien de la Fondation Open Society Initiative for Southern Africa. Kinshasa, septembre 2006
2. Van Bost Pierre- L'héritage des banoko - Un bilan de la colonisation - Autoédition, 2015

Op de Boekenplank

In Belgisch Congo van 1909 tot 1915.

Paul Mathieu Leclercq.

Uitgeverij De Schorre 2024.

Wie geïnteresseerd is in het koloniale verleden van ons land, moet dit boek gelezen hebben. Er zijn relatief weinig getuigenissen uit het begin van het kolonialisme. Er bestaat echter alleen de oorspronkelijke franstalige versie van.

Dit is geen roman, maar een authentiek verslag.

De auteur is een jonge jurist die naar Belgisch Congo vertrok om daar te werken als plaatsvervangend procureur des Konings van Lusambo. Paul Leclercq, een jonge advocaat van 21 jaar uit Brussel, komt op 8 maart 1909 in Congo aan. Zonder vooroordelen gaat hij het koloniale leven tegemoet. In moeilijke klimatologische omstandigheden observeert hij de kolonistoren en de gekoloniseerden.

De auteur beschrijft niet alleen de moeilijke coëxistentie tussen blanken en zwarten, maar ook het leven van de mensen die hij ontmoet. Onder hen bevinden zich missionarissen die zich blijkbaar niet allemaal erg moreel gedroegen. Ze vormden ook concurrenten in de rol van kolonistoren ten opzichte van de Belgische ambtenaren.

Om objectief te blijven, probeert hij constructieve kritiek te leveren door passende oplossingen voor te stellen. Uit zorg voor rechtvaardigheid en eerlijkheid wil hij zowel moralisme als theoretisch idealisme vermijden. Hij aarzelt niet om de inheemse bevolking te verdedigen en streeft naar hun emancipatie, maar is tegelijkertijd van mening dat de aanwezigheid van Europeanen voorlopig nog noodzakelijk is.

De verslaggeving is zeer intens en geeft een goed beeld van de mentaliteit van die tijd. Dit boek leest bijna als een roman die je niet kunt wegleggen; je raakt gehecht aan deze moedige auteur.

Het boek is geïllustreerd met bijna 50 grootformaat foto's uit die tijd en 4 kaarten om de opdrachten van de magistraat te situeren.

Het kan worden besteld voor 22,00 EUR. Hier is het adres :

www.deschorre.net/FR Hierna volgen verdere gegevens over het boek

Au Congo Belge de 1909 à 1915

Referentie: BC-000-ML

Volledige titel:

Au Congo Belge de 1909 à 1915

Le témoignage incisif d'un magistrat, Paul Leclercq (1888 – 1955)

Auteurs: Paul Leclercq	Gewicht: 620 g
Taal: FRANS	Afmetingen (breedte/hoogte/dikte): 16 x 24 x 2 cm
Uitgever: De Schorre	Aantal pagina's: 300
Collectie: -	Flexibele kaft.
Verschijningsdatum: 2024	EAN : 9782930876214
Genre: geschiedenis	ISBN : 978-2-930876-21-4

Missionarissen

Geschiedenis, herinnering, dekolonisering

Idesbald Goddeeris

Herinneringen aan ons koloniale verleden, kriskras door Vlaanderen

Waarom worden missionarissen in Vlaanderen op handen gedragen? Hoe verhoudt missionering zich tot kolonisatie? Moeten we onze kijk op het missieverleden aanpassen?

Terwijl Leopold II en zijn Congo-pioniers al een tijdje onder vuur liggen, blijven missionarissen grotendeels buiten schot.

Nochtans telt Vlaanderen honderden monumenten en straten ter ere van paters, broeders en kloosterzusters die het woord van God verspreidden in Congo en andere delen van de wereld. Die fascinatie roept vragen op.

Dit boek gaat dieper in op de Vlaamse missiegeschiedenis. Tegelijk onderzoekt het hoe missionarissen herinnerd worden, zowel in Vlaanderen als in voormalige missiegebieden. Op die manier werpt het een nieuw licht op onze omgang met het koloniale verleden en de dekolonisering van de publieke ruimte.

Missionarissen: geschiedenis, herinnering, dekolonisering is rijkelijk geïllustreerd aan de hand van kaarten, archiefmateriaal en een unieke fotoreeks. Daarnaast bevat het een algemeen overzicht van alle markers voor missionarissen in Vlaanderen.

Recensie door Pieter Lesaffer, redacteurpolitiek bij het Nieuwsblad

6 oktober 2021

“Zelfs pater Damiaan is niet onschuldig”: Leopold II werd van zijn voetstuk gehaald, maar wat met de missionarissen?

*Pieter
Lesaffer*

Sinds Black Lives Matter zijn de standbeelden van Leopold II het mikpunt van kritiek. Maar wat met de missionarissen die ook aan de kolonisering meewerkten? Historicus Idesbald Goddeeris (KU Leuven) telt in zijn nieuwe boek meer dan 300 straatnamen, gedenkplaten en beelden voor Vlaamse missionarissen. “Zij richtten niet alleen scholen en ziekenhuizen op. Zij ondersteunden ook het koloniale bestuur.”

© Bridgeman Images

De meestvoorkomende missionaris in het Vlaamse straatbeeld is – niet verrassend – pater Damiaan. Hij is internationaal gelauwerd voor zijn hulp aan de melaatsen op Molokai, uitgeroepen tot Grootste Belg en intussen ook heilig verklaard. Deze week verschijnt het boek *Missionarissen: Geschiedenis, herinnering, dekolonisering* waarin historicus Idesbald Goddeeris alle zogenaamde ‘markers’ (beelden, straatnamen, gedenkplaten,...) voor missionarissen heeft geteld. Van de 323 zijn er 59 voor Damiaan.

Met zijn inventaris wil Goddeeris de rol van de missionarissen in de koloniale periode onder de aandacht brengen, en vooral de manier waarop zij vandaag nog steeds worden vereerd. “Ik trek de goede bedoelingen van veel van die missionarissen niet in twijfel”, zegt hij. “Maar vaak ontbreekt de andere kant van het verhaal. Zij richtten niet alleen scholen en ziekenhuizen op. Zij

Uitgeverij Lannoo Product details

Afwerking: Paperback
Aantal pagina's: 190
Afmetingen: 255x200
Verschijningsdatum:
16/09/2021 EAN:
9789401476621 Nur-code:
Geschiedenis algemeen
Uitgever: LannooCampus
Druk: 1
Prijs: 24,99 (Benelux)
Beschikbaarheid: (binnen 1-2
werkdagen in huis)

ondersteunden ook het koloniale bestuur, drongen hun eurocentrische visie op en droegen ertoe bij dat de lokale bevolking zich minderwaardig voelde. In de kolonisering van Congo bijvoorbeeld heeft iedereen het over de afgehakte handen onder het bestuur van Leopold II. Maar de manier waarop de jezuiten de Congolese kinderen uit hun families roofden, is even controversieel (*zie ook: Emile Van Hencxthoven, red.*)”

Ook de verering van pater Damiaan is volgens Goddeeris om die reden te eenzijdig. “We kennen hem als de man die jarenlang met gevaar voor eigen leven tussen melaatsen woonde. Dat klopt ook, hij heeft hen ondersteund en ziekenhuizen opgericht. Maar de historische waarheid is dat hij tegelijk meedraaide in een systeem van uitsluiting dat de lokale bevolking onderdrukt hield en bijvoorbeeld niet toeliet dat er in de rest van het land ziekenhuizen kwamen. Hij stond er ook helemaal niet alleen voor op Molokai. Hij kreeg vaak bezoek, zelfs van de koningin en de premier van Hawaï, en reisde regelmatig naar hoofdstad Honolulu, waar hij als een *celebrity* werd ontvangen.”

Nonkel pater

Terwijl de standbeelden van Leopold II sinds Black Lives Matter met rode verf worden beklad, is er nauwelijks discussie over de gedenktekens voor missionarissen. “Ik pleit er niet voor om die allemaal weg te halen”, zegt Goddeeris. “Wel vind ik dat we ons ervan bewust moeten zijn dat er nog een ander perspectief is.” Dat geldt bij uitstek voor de 101 ‘markers’ in het Vlaamse straatbeeld voor 91 missionarissen die in Congo actief waren. “Dat zijn er meer dan voor Leopold II en de militaire machthebbers in Congo. De missionarissen hebben mee vorm hebben gegeven aan het koloniale bestuur. Zij vormden één van de drie pijlers, naast de staat en de grote bedrijven.”

Wat er met die gedenktekens moet gebeuren, is voor Goddeeris voer voor debat in de betrokken gemeenten. “Al besef ik dat het gevoelig ligt. Velen zijn opgegroeid met een verheerlijkend beeld van hun nonkel pater die in het verre buitenland beschaving bracht. Maar in een maatschappij die steeds diverser wordt, moeten we ook oog hebben voor de manier waarop anderen dat ervaren.” Zeker de standbeelden die een Europese superioriteit uitstralen, zoals een aantal beelden van Damiaan als grote witte man tussen de onderdanige inlandse bevolking, verdienen voor hem een nieuwe benadering.

*Historicus Idesbald
Goddeeris (KU Leuven)
© Guy Puttemans*

De anderen

Een informatiebord, zoals her en der al bij de beelden van Leopold II hangt, vindt Goddeeris niet de beste oplossing. “De meeste mensen lezen dat toch niet”, zegt hij. Een beter idee vindt hij om nieuwe gedenktekens op te richten voor slachtoffers van de kolonisering of voor helden van de onafhankelijkheidsstrijd. Dat gebeurt nu al schoorvoetend, met een Patrice Lumumbasquare in Brussel en een gelijknamige straat in Charleroi. “Maar gemeenten kunnen daar nog veel verder in gaan. In Ardoeie bijvoorbeeld zou je naast het standbeeld van missionaris Victor Roelens een beeld van Stefano Kaoze kunnen zetten, de eerste Congolees die tot priester werd gewijd. Of elders een Simon Kimbangustraat, naar de protestantse catechist die in Congo in gevangenschap stierf. Dat zou in ieder geval een stap kunnen zijn in de dekolonisering van de geesten.”

‘Missionarissen: geschiedenis, herinnering, dekolonisering’ van Idesbald Goddeeris is uitgegeven bij LannooCampus en kost 29,99 euro.

Alle gedenktekens voor missionarissen staan op de website kadoc.kuleuven.be/missionarissen-straatbeeld. Daar is ook de mogelijkheid om zelf aan te vullen.

Het kringloopkatholicisme groeit

Recensie door Frans Crols¹ 2/10/2021

Eindelijk verschijnt er een goed en mooi boek van een Vlaamse historicus over missionarissen. Waren het knechtjes van de kolonialen, racistisch geïnspireerde oppermensen, simpelen van geest die een religie uitventte waar geen behoefte aan was?

Het verkrumelende kerkse

De grootste oen kent tegenwoordig het begrip kringloopeconomie, geen verspilling meer, alles zal hergebruikt worden. Maak plaats voor het kringloopkatholicisme, geen verspilling meer, wie wij vroeger bekeerden, zij ondersteunen vandaag bij ons het verkrumelende kerkse. Indiase religieuzen leiden in 2021 congregaties als de ursulinen van Tildonk en de zusters van Liefde van Jezus en Maria (van Gent).

In Franstalig België, door de taal ietsje makkelijker daar dan hier, drijven vele parochies op zwarte abbés. Vlaanderen zou Vlaanderen niet zijn als zijn brouwers geen centen sloegen uit de Vlaamse zonen in de vreemde: de bieren Ferre (naar Ferdinand Verbiest) en Sterke Damiaan commercialiseerden de gedachtenis van de missionarissen.

Idesbald Goddeeris is hoogleraar koloniale geschiedenis van de KULeuven. Hij begon zijn onderzoekcarrière als slavist en legde zich met professor emeritus Louis Vos, waar Bart De Wever voor werkte, toe op de geschiedenis van Polen. De Evenaar lokte hem weg van Warschau. Waarom dit boek? David van Reybrouck, auteur van *Congo* en het toneelstuk *Missie* (een blijvend succes), wordt geciteerd: 'De missionaris is voor mij het perfecte archetype van de Vlaming die in de wereld staat, met openheid, overtuiging en generositeit. Eigenlijk zou ik missionaris willen zijn zonder god.' Marleen Temmerman, gynaecologe, professor en ex-senator voor Sp.a (nu Vooruit): 'Ik ben eigenlijk arts geworden om in Afrika te gaan helpen. Als kind was ik gefascineerd door de missionaris, een man met een lange baard die zilverpapier inzamelde voor de arme kindjes.'

Wolk

Sedert 2018 organiseert Idesbald Goddeeris met Leuvense collega's en KADOC de Missions and Modernity Research Academy. Die ijver vormt de ruggengraat van Missionarissen. Hij wikkelt zijn goedgegeschreven studie in een wolk van boeiende quotes en verdienstelijke beelden. De vele foto's en illustraties hebben meerwaarde en verlichten de zwaarte van zijn analyses. De weg van de onderzoeker is origineel want hij turft de standbeelden, herdenkingsplaten en straatnamen voor missionarissen in de publieke ruimte en koppelt daaraan interpretaties en informatie.

Zijn prosopografie (een hulpwetenschap van de biografie voor de kenmerken van een groep van individuen waarover weinig persoonlijke gegevens bekend zijn) omvat 58 monumenten, 167 straten en 98 andere markers in Vlaanderen voor in totaal 194 missionarissen. De overgrote meerderheid van de missionarissen waren Vlamingen en Franstalig België telt amper eerbetuigingen voor hen. Voor missionarissen zijn er tweemaal meer 'lieux de mémoire' dan voor seculiere kolonialen in Congo. Niet helemaal bizar is dat want in 1935 waren er in Belgisch-Congo 2300 missionarissen en slechts 600 bestuurders en militairen.

Veel missionarissen hadden flamingantische sympathieën en gebruikten daarom lokale talen voor het lager onderwijs in Belgisch-Congo. Zij wilden de Congolezen het lot besparen van de verfransing. Niet helemaal zinloos. Officieel was de kolonie tweetalig. In de jaren zestig, dus na de *Dipenda*, woonde ik drie jaar in Kinshasa, Loeboembashi en Matadi en waren tweetalige straatnaam- en verkeersborden nog immer aanwezig.

¹ Frans Crols was hoofdredacteur en directeur van het economisch magazine Trends en na zijn 65 werd hij vrije pen van 't Pallieterke, Tertio en Doorbraak.

Veel bagger

Is de missionaris altijd de held geweest waar ook progressieven vandaag waarderen over getuigen, zie Van Reybrouck en Temmerman? Neen. In de jaren 1930 kreeg de melaatsenheilige Damiaan veel bagger over zich heen. Voor 1950 waren er felle debatten in het Belgische parlement over missionarissen in de kolonie. In 1940 telde België 4930 missionarissen, met 1,5% van de katholieke wereldbevolking leverde dat kleine land 10% van de totale missionarissen-bevolking. Dat aantal bleef stijgen tot 1961 en piekte op 10.070 actieve zendelingen, meer dan 1 missionaris per 1000 Belgen. In Congo waren het voor 85% Vlamingen.

Gedragen door de romantiek, en na een christelijke crisis door de Verlichting en de Franse Revolutie, was er in de negentiende eeuw een katholiek reveil met een brede missiebeweging. Congo was voor de Belgen de hoofdmoot, echter Azië en Latijns-Amerika ontbraken niet. De jezuïet Herman Rasschaert werd in India gestenigd in 1964 toen hij moslims wou beschermen tijdens een pogrom van hindoes. De benedictijnenabdij van Zevenkerken bij Brugge had een bijzonder statuut: zij was juridisch afhankelijk van de orde in Brazilië en hanteerde het Portugees als voertaal. Tussen 1895 en 1914 trokken 280 Europese benedictijnen naar Brazilië, de helft uit Zevenkerken.

Ontwikkelingshulpers

Vanaf de jaren 1960 verschoof de voorstelling van missionarissen van bekeerders tot ontwikkelingshulpers, religie werd achtergrond. En er kwamen ook kritische teksten over de missionarissen. Seksuele escapades van de padres kwamen aan het licht en de geschiedenis van de missionering in Congo-Vrijstaat (het privé-Congo van Leopold II) dook op met 'kapelhoeven', à la de reducties van de jezuïeten in Paraguay, om de bevolking af te zonderen en tot een christelijk leven te dwingen.

De paters Cambier en Roelens bouwden heuse theocratieën uit met een eigen leger, munt en rechtspraak in Kasai en Oost-Congo. Missiebisshop Roelens publiceerde in 1920 een handboek van 500 bladzijden met een groot hoofdstuk over de *Psychologie du Noir*. De eerwaarde pater zag hem zo: doortrapt, lui, passioneel, amper in staat om te redeneren, ijdel, diefachtig, slechte lijfgeur, egoïstisch. Kortom, een minderwaardig sujet. In contrast staat pater Placide Tempels die na een crisis in zijn missionaire roeping in 1945 *La Philosophie Bantoue* publiceerde waarin hij de door hem ontdekte wijsgerige aspecten van de Bantoe-mens ontleedde. Een schok.

Volksheld Damiaan

Idesbald Goddeeris is kind van zijn tijd en dus vies van de koloniale propaganda die er was langs de missionaire en de politieke kant. Zo ziet hij Damiaan, vandaag onverminderd een Vlaamse volksheld: 'Een bredere achtergrond is opvallend afwezig in de manier waarop Damiaan herinnerd wordt. Hij fungeert als een schaamlapje dat de donkere bladzijden bedekt die toen door de Europeanen geschreven werden. Meer nog, zijn cultus toont parallellen met de koloniale propaganda.

We belichten te zeer de goedheid van de witte man, negeren de historische achtergrond en reduceren niet-Europeanen tot ontvangers van de Europese weldaden. Daarom is ook Damiaans verering symptomatisch voor de eenzijdige omgang met het koloniale verleden.'

'Missionarissen' van Idesbald Goddeeris is een aanwinst. Raar is dat hij een wetenschappelijke voorganger, de antropoloog en missionaris Valeer Neckebrouck, oud-professor van de KU Leuven, auteur van menig boek over missionering, niet vermeldt in zijn bibliografie.

Is hij in de ogen van de jongere confrater een te vergoelijkende analist?

La Grande Famille Africaine

door Ines NIJS

Voorwoord

On est ensemble! Het is een vaak gehoorde uitroep in de Casamance in het zuiden van Senegal: we zijn familie, we helpen elkaar! Het geeft een warm gevoel, een diepmenselijk gevoel van 'samen sterk'. *L'union fait la force.*

In Europa hebben we dat groepsgevoel door de jaren heen wat losgelaten. Individuele ontwikkeling werd belangrijker. 'It takes a village to raise a child' is niet langer een vanzelfsprekendheid.

Daar ondervinden we nu de nadelen van en bij ons zoekt de slinger voorzichtig zijn weg terug naar de andere kant. De zoektocht naar meer verbinding is in opmars. Daarbij nemen we graag een voorbeeld aan het Afrikaanse *ubuntu*: 'ik ben omdat wij zijn'.

Hoe mooi die levenswijze ook is, toch zit er ook aan dat sterke groepsgevoel een keerzijde. Een keerzijde van doorgeslagen sociale druk, van jaloezie en elkaar klein houden.

In het dorp in de Casamance waar ik enkele maanden per jaar verblijf, zie ik al te vaak gebeuren hoe de verplichting vanuit de groep het individu klein krijgt en houdt. Zo is er het verhaal van de bewaker die bij een Europeaan werkt en zijn droom om een eigen stuk grond te kopen niet kan realiseren omdat hij als grootste verdiener alle dichte en verre familie moet onderhouden. Of het verhaal van de ondernemende handelaar in voedingswaren die door de jaloezie van de clan niet de prijzen kan vragen die hij nodig heeft om winst te maken en te groeien. Zo is er ook het verhaal van de jongen die goed studeerde en huisarts werd. Bij zijn terugkeer naar het dorp werd hij verplicht om iedereen van de clan gratis te verzorgen. Hoe dat afloopt, lees je in hieronder in 'La Grande Famille', fictie op ware gebeurtenissen gebaseerd.

La Grande Famille

1

De dokter van het dorp, een man van het volk van de Diola – laat ik hem T. noemen, van Theodore – is vertrokken. Heel plots, met de noorderzon, verliet hij het dorp waar hij werd geboren, waar hij opgroeide, trouwde en kinderen kreeg. Een leeg dokterskabinet en een hele rits vragen liet hij achter. Sommige antwoorden liggen voor de hand, zoals 'gisteren' en 'naar het noorden', maar naar andere blijft het een dag na zijn vertrek nog altijd gissen.

Lang zal het kabinet niet leeg staan. Het is een interessante ruimte, twee kamers met op het erf aan de straatkant een flamboyant waarin één keer per jaar een vuur van rode bloemen ontsteekt. Gegadigden genoeg om er een nieuwe zaak te starten. Een kruidenierszaak, een restaurant of een kledingzaak, die in dit dorp allemaal worden gerund door

mannen van het volk van de Peul. Zij komen van elders, sommigen van ver, van over de landsgrenzen. Ze strijken hier neer met vrouw en kinderen en verkopen hun waren met voldoende winst om van te leven. Ze drijven handel in kleding, want de mensen van hier, van het volk van de Diola, kleden zich graag mooi. Of ze verkopen voedingswaren, want de mensen van hier eten graag stevig, rijst met saus en een stuk vis, of vlees als dat er is. Daar geven ze met plezier hun geld aan uit.

Aan de dokter niet. Aan hem geven ze hun geld niet uit. Niet dat ze nooit ziek worden, want dat doen ze wel degelijk.

Nu, op dit eigenste moment, staat er een patiënt voor de deur van het kabinet van dokter T. Het is Ousmane, een neef van de dokter. Hij heeft een akelig ontstoken, rafelige wonde aan zijn been die tot op het bot gaat. Hij leunt zwaar op de arm van een tweede man, zijn gezelschap.

'Help me, alsjeblieft!' jammert hij. De gezelschap klopt tevergeefs op de deur van het kabinet.

'Theodore!' roept hij, een naam met de ouderwetse klank van fatsoen en rechtschapenheid.

Hebben ze het nieuws dan nog niet gehoord, denkt de eigenaar van het groentekraam aan de andere kant van het erf. 'De dokter is vertrokken!' roept hij.

'Wanneer komt hij terug?' vraagt de gezelschap.

Nooit meer, zo wordt gezegd. Zijn huis is leeg, zijn vrouw en kinderen zijn weg.

Wat moet er dan met de zieken gebeuren, met Ousmane en zijn gehavende been?

'Hij heeft er met zijn machete in gehakt toen hij zijn veld wilde ontbossen,' legt de gezelschap van Ousmane uit aan de man van het groentekraam.

'Ik ga dood,' kermt Ousmane intussen. In zijn stem heeft de wanhoop plaatsgemaakt voor berusting. Zo is het leven, geluk en verdriet, voorspoed en tegenspoed. Het komt erop aan dat te leren aanvaarden.

'Vanmiddag komt het dorp samen bij de kapokboom,' zegt de man van het groentekraam. 'De wijzen zullen het vertrek van de dokter bespreken. Kom ook.'

Ousmane kreunt en valt voorover, met zijn gezicht in het zand.

2

Die middag heerst er grote opwindning op het plein bij de kapokboom. Mannen en vrouwen, kinderen en jongeren, iedereen heeft zich verzameld.

Vanaf mijn plek aan de zijkant kijk ik naar de mensen die ik lang niet heb gezien, mensen van het volk van de Diola, dichte en verre familie. Ik herken ze allemaal. Mijn tantes en nichten, al die mooie, trotse vrouwen. Het kind in mij verlangt naar hun armen, hun warme boezems. Te lang was ik alleen, te lang leefde ik zonder herinnering aan wie ik was,

wie ik ben. Ze hebben me nog niet gezien. Ze praten over dokter T en wat hij hen aandeed.

'Laatst was mijn man nog bij Theodore,' zegt de vrouw die het dichtst bij me staat. Het is *tata* Charlotte, een van de halfzussen van mijn moeder.

‘Gaat het intussen beter met hem?’ vraagt haar buurvrouw. Aan haar toon meen ik te horen dat ze precies weet waarvoor de man van tata op consultatie ging bij Theodore, dat ze ook precies weet hoe het komt dat de rechterhelft van zijn gezicht op een dag als een leeggelopen ballon aan zijn kruin hing. Het verdict is het hele dorp rond gegaan, als luid gefluister achter de hand: zie je wat ervan komt als iemand de *coutume* – de voorouderlijke tradities en gewoontes – niet respecteert?

‘Theodore zei dat mijn man kauwgum nodig had om zijn gezicht te herstellen, en dure pillen,’ zegt tata Charlotte bozig, ‘en toen vroeg hij tienduizend CFA.’

Ik denk snel even na over wat tata zegt en kom tot de conclusie dat het een aangezichtsverlamming moet geweest zijn, door een ontsteking van de zenuw. Kauwgum en ontstekingsremmers zijn precies wat de man van tata nodig had.

‘Tienduizend? Voor kauwgum?’ sneert de buurvrouw.

‘Die hebben we natuurlijk niet betaald, want Theo en mijn man zijn broers, zelfde moeder, andere vader,’ zegt tata.

‘Mijn man en Theo zijn geen broers, maar neven, en wij betalen ook nooit tienduizend.’

Ik luister naar het gesprek en bijt op mijn tanden.

‘Theodore had moeite om het schoolgeld van zijn kinderen te betalen, tata Charlotte!’ Hoe hard ik ook bijt, ik kan de woorden niet tegenhouden. Ze stromen luid uit mijn mond en de twee vrouwen draaien zich als één groot, tweekoppig lichaam naar me om.

‘Binta!’ roept tata Charlotte uit. Ze gooit haar armen in de lucht.

‘Ben jij de dochter van Malick en Awa die naar Dakar ging om verpleegster te worden?’ zegt de buurvrouw. Ze bekijkt me van top tot teen.

‘Je bent terug! Binta!’ Tata Charlotte wappert met haar handen. ‘Haar moeder is mijn zus, andere vader, zelfde moeder. En haar vader is ...’

Dan zie ik het gebeuren in hun ogen. Ze denken aan alles wat mij met hen verbindt, ze denken aan *la grande famille* en er gaat hen een licht op.

‘Jij kunt ons vanaf nu verzorgen,’ roepen ze tegelijkertijd. Joelend trekken ze me naar het midden van de aangroeiende cirkel dorpelingen. Triomfantelijk steken ze mijn hand in de lucht en eisen stilte, want ze hebben de oplossing voor het vertrek van dokter T.

‘Deze prachtige vrouw, deze mooie Binta, dochter van Malick en Awa, gaat Theodore vervangen, zij gaat ons verzorgen als we ziek zijn,’ roepen ze en ik voel hun handen en hun woorden die aan me trekken.

Nee, denk ik, nee, en op hetzelfde moment weet ik dat ik mijn dorp, dit dorp waar ik van hou, deze mensen van wie ik hou, zal moeten verlaten, net als dokter T. de noorderzon achterna.

MERKWAARDIGE ZEGELS UIT.... ZUID-KASAI

Serge Desouter

Op 1 juli 1960, slechts één dag na de onafhankelijkheid van Belgisch Congo (nu de Democratische Republiek Congo -RDC) op 30 juni Katanga, verklaart een provincie in het zuidoosten van het land onder leiding van Moïse Tshombe, zijn onafhankelijkheid.

Deze afscheiding leidt tot een conflict dat een cruciale rol zal spelen in de politieke instabiliteit van Congo. Katanga probeert te ontsnappen aan de chaos die op dat moment in het land heerst en kan rekenen op financiële steun van conservatieve krachten.

Op 8 augustus 1960 verklaart ook Albert Kalonji de onafhankelijkheid van de Zuid-Kasai-provincie en neemt hij de imposante titel aan: "Albert Kalonji, Chef Suprême du Peuple Muluba et Protecteur incontesté des Tribus Associées à son sort"

(vert. "Albert Kalonji, Opperhoofd van het Baluba-volk en Onbetwiste Beschermmer van de Aan Hem Verbonden Stammen"). Kalonji probeert steun te vinden voor zijn nieuwe 'Etat autonome', maar dat blijkt lastig. Kasai heeft nochtans vele grondstoffen zoals diamant, goud, koper. maar de kleine staat en zijn inwoners kampen met een gebrek aan kennis en expertise, en de inkomsten zijn laag.

Rond die tijd keert Lieve, de vrouw van Robert (Bob) Vanhee en allebei goede vrienden van mij, terug van België naar Congo, waar haar man haar in Kasai opwacht. Ze wordt vanuit Kinshasa privé opgehaald met een vliegtuig dat eerder eigendom was van 'Seven Seas Airways' en snel was omgedoopt tot "Air Sud Kasai". Dit vliegtuig maakte oorspronkelijk deel uit van de privévloot van koning Faroek en werd 'gevonden' in de Egyptische woestijn. In werkelijkheid behoorde het tot de koninklijke smokkel-vloot...!

Lieve's een van haar eerste taken is dan het regelen van de uitgifte van postzegels, gedrukt papier dat ook als betaalmiddel kan dienen. De bestelling wordt geplaatst bij Courvoisier, een vooraanstaande drukkerij in het Zwitserse La Chaux-de-Fonds, gespecialiseerd in het afdrukken van postzegels. Courvoisier, opgericht in 1899 en gesloten in 2001, staat bekend om de uitzonderlijke kwaliteit van zijn gravures en afdrukken. De opdracht is dus in betrouwbare handen.

De postzegels moesten een grote "V" bevatten als symbool van overwinning — een verwijzing naar het beroemde V-teken van Churchill — en een luipaard, het totemdier van Kalonji. Echter de verbijstering is groot wanneer de proefafdrukken arriveren: op de zegels prijkt de kop van een tijger. Een tijger...! Een dier dat helemaal niet in Afrika voorkomt.

De roodgloeiende telexen vliegen heen en weer, en met enige aanpassingen — die voor faunakenners nog steeds zichtbaar zijn op de postzegels — wordt de tijger met penseeltrekjes omgetoverd tot een misvormd luipaard.

Naast vier koloniale series die moesten worden overgedrukt, worden er slechts twee

originele postzegelseries geproduceerd en een herdenkings-blok voor de eerste uitgiftedag. Eind goed, al goed?

Even terloops: Lieve zal nooit een cent voor haar werk in de "staat" Zuid-Kasaï, ontvangen.

Dit onafhankelijke territorium zou overigens slechts kort bestaan; op 30 december 1961 wordt hij op brute wijze weer ingelijfd door de Congolese troepen. In het midden van 1961 werden conferenties gehouden in Mbandaka

en later in Antananarivo, om een vreedzame verzoening te proberen bewerkstelligen tussen de afscheidingsfacties en de centrale regering. Te vergeefs. Het was de toenmalige premier Patrice Lumumba die het bevel gaf om een offensief tegen de opstandelingen te beginnen. Het worden regelrecht bloedbaden in Bakwanga die het leven aan duizenden burgers, mannen, vrouwen en kinderen heeft gekost. Het veroorzaakte zelfs een internationale veroordeling van de VN-secretaris-generaal Dag Hammarskjöld die opperde dat de operatie neerkwam op "een beginnende genocide".

De hoofdverantwoordelijke was ongetwijfeld stafchef, kolonel Désiré Mobutu.

Maar Lumumba, in zijn hoedanigheid van eerste minister en minister van defensie, droeg er op zijn minst de politieke verantwoor-

delijkheid voor. Hoewel hij ongetwijfeld op de hoogte was van de bloedige slachtpartijen, ondernam hij geen enkele actie om ze te stoppen of publiekelijk te veroordelen. Met de flagrante leugen dat hij op dat moment in het buitenland was en dus niets wist van de situatie, vergrootte hij alleen maar zijn eigen verantwoordelijkheid.

Op 5 september zette de Congolese president, Joseph Kasavubu, Patrice Lumumba af als premier, met de aanklacht dat zijn opruiende gedrag het land had ondergedompeld in een interne strijd. Lumumba's vurige toespraken hadden inderdaad hooggespannen verwachtingen verwekt, die uitmondten in gewelddadige uitbarstingen en de tragische moord op honderden Belgen. Zijn felle kritiek op politieke tegenstanders leidde tot onrust en chaos door het hele land, wat duizenden Congolezen het leven kostte.

Ondanks zijn enorme charisma en invloed, waarmee hij het geweld tegen zowel Belgen als zijn eigen volk had kunnen stoppen, koos hij juist op dat cruciale moment voor stilte, Albert Kalonji had zich ondertussen de koninklijke titel van Mulopwe aangemeten, een prekoloniale titel die in de Luba-cultuur koning of heerser betekent en traditioneel wordt gebruikt door de Baluba. Met deze titel probeerde Kalonji alsnog zijn autoriteit en rol als leider van de Baluba te onderstrepen. Zijn heerschappij bleek van korte duur.

Oh ja, nog even iets grappigs terzijde: zeven jaar later, in 1968, vinden mijn vrienden op weg naar Zuid-Afrika het roestige wrak van dat vliegtuig van 'Ar Sud-Kasaï' langs de weg. En wat blijkt? Het is inmiddels omgetoverd tot... een roemloze snackbar als symbool van de kortstondige glorie van Sud-Kasaï!

Een korte verkenning van de Afrikaanse cultuur

Luc Dens – bronnen : internet en eigen ervaring

De Afrikaanse cultuur is divers en veelzijdig, waarbij elk land en elke stam zijn eigen unieke kenmerken en eigenschappen vertoont. Van de gesproken taal tot het geconsumeerde voedsel, de manier waarop begrotingen worden uitgewisseld, de kleding die wordt gedragen en de dansen die worden uitgevoerd, de Afrikaanse cultuur is een rijk tapijt van tradities, gebruiken en waarden.

Het woord “Afrikanen” duidt niet op een monolithisch geheel, maar eerder op een uitgebreide etnische verzameling die bestaat uit talloze subgemeenschappen met een eigen cultuur. Afrika herbergt meer dan 2000 etnische groepen die 1500 verschillende talen en unieke culturele gebruiken en gewoonten hanteren.

Veelvoorkomende dominante culturele kenmerken in de Afrikaanse cultuur

Ondanks die grote verscheidenheid van gedragspatronen en tradities zijn er gemeenschappelijke dominante culturele kenmerken die verschillende Afrikaanse regionale culturen verenigen. Deze kenmerken omvatten onder anderen sociale waarden, religie, moraal, politieke waarden, economie en

esthetische waarden.

We kunnen bijvoorbeeld, onder de talrijke overeenkomsten, het belang van moraal, respect voor cultuur en eerbied voor ouderen en belangrijke personen aanduiden en vooral de alles overheersende nadruk op familiale- en stambanden, die de moraal en de ethiek stuurt en een rem vormt op de ontwikkeling op Westers model. Er is sprake van communalisme en collectivisme, in plaats van individualisme, een prominent kenmerk van Westerse samenlevingen.

Afrikaanse cultuur en aanpassing aan de moderniteit

Afrika heeft andere continenten beïnvloed, en is erdoor beïnvloed. Het toont een bereidheid om zich aan te passen aan de voortdurend veranderende moderne wereld, terwijl het tegelijkertijd zijn traditionele wortels koestert. De Afrikaanse cultuur heeft zich op verschillende manieren aangepast aan de moderniteit, met behoud van haar unieke identiteit, tradities en waarden. Afrikaanse samenlevingen hebben ingrijpende veranderingen ondergaan, zoals verstedelijking en globalisering, die hun traditionele levenswijze hebben beïnvloed.

Compositie in katoen

Desondanks blijft de Afrikaanse cultuur een essentieel aspect van het dagelijks leven voor miljoenen mensen en wordt deze vaak weerspiegeld in de muziek, mode en kunst, maar ook in de aanhoudende invloed van bijgeloof in magische krachten, soms onder het mom van religies die op westerse modellen steunen.

De aanpassing aan de moderniteit heeft ook geleid tot veranderingen in de sociale normen van Afrikaanse culturen, zoals bijvoorbeeld wat betreft genderrollen en -relaties. Afrikaanse samenlevingen staan nu meer open voor onderwijs en empowerment van vrouwen, waardoor vrouwen meer leiderschapsrollen op zich nemen in de politiek en de economie. De transitie is echter niet soepel verlopen, aangezien sommige traditionele praktijken, zoals vrouwelijke genitale verminking en kindhuwelijken, nog steeds gangbaar zijn in sommige Afrikaanse gemeenschappen. Deze traditionele praktijken zijn dan weer schadelijk voor het welzijn van de samenleving en moeten worden afgeschaft.

Er moet ook opgemerkt worden dat Afrikaanse samenlevingen zich op verschillende manieren hebben aangepast aan de moderniteit: sommige omarmden de verwestersing, terwijl andere hun traditionele levensstijl bleven behouden. Afrikaanse samenlevingen die de verwestersing hebben omarmd, hebben dit gedaan door nieuwe technologieën en levensstijlen op te nemen in hun waardepatronen, zoals kleding, onderwijs, schilderkunst, schrijverschap, moderne landbouw en moderne bestuursvormen. Daarbij zijn ze echter ook beïnvloed door die westerse waarden, wat heeft geleid tot de erosie van sommige traditionele waarden en gebruiken.

Om een volledige teloorgang van de Afrikaanse cultuur tegen te gaan, hebben overheden in verschillende landen onder andere nationale musea, dans- en muziek-groepen opgericht om hun cultureel erfgoed te promoten. Op deze wijze bieden ze ook aan hun kunstenaars, schrijvers en artiesten een platform waarop zij kunnen steunen.

Kunst en ambachten spelen in Afrika een belangrijke rol in het behoud en de presentatie van de culturele identiteit van het continent. Ze dienen als medium voor verhalen vertellen, culturele expressie en kennisoverdracht van generatie op generatie. Afrikaanse ambachten, zoals bijvoorbeeld houtsnijwerk, weefwerk, kralenwerk en aardewerk, zijn uniek voor specifieke regio's en stammen en bieden een inkijkje in de diversiteit van het culturele erfgoed van het continent.

De Afrikaanse cultuur en waarden zijn dus essentieel voor de ontwikkeling van het continent maar moeten kritisch worden beoordeeld om aspecten die de vooruitgang belemmeren weg te nemen en tegelijkertijd de aspecten te behouden die de Afrikaanse gemeenschappen bewust maken van een identiteit die hun eigenwaardering versterkt en een progressieve en dynamische samenleving bevorderen.

Zoals reeds gesteld legt de Afrikaanse cultuur veel nadruk op gemeenschaps- en sociale waarden. Afrikaanse samenlevingen zijn gebouwd op de basis van respect voor ouderen, samenleven en wederzijdse steun. Deze waarden kunnen worden ingezet om ontwikkeling en maatschappelijk welzijn te stimuleren.

Die nadruk die de Afrikaanse cultuur legt op het collectieve boven het individu, kan leiden tot innovatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen door middel van gezamenlijke inspanningen. Andere Afrikaanse traditionele gebruiken, overtuigingen en sociaal-culturele systemen kunnen oplossingen bieden voor mondiale problemen, zoals biodiversiteitsbehoud, milieubescherming en duurzame ontwikkeling.

De uitdaging van het behoud van Afrikaans cultureel erfgoed

Het is belangrijk om op te merken dat een aanzienlijk deel (90-95%) van het Afrikaanse culturele erfgoed buiten het continent wordt bewaard door grote musea, wat een uitdaging vormt voor het behoud en de waardering van de Afrikaanse cultuur binnen Afrika zelf. Dit leidt tot debatten over de repatriëring en teruggave van Afrikaanse culturele objecten en artefacten.

MRAC België

Amerika. Het teruggeven van Afrikaanse culturele artefacten aan hun respectieve cultuurgebieden zou kunnen bijdragen aan het behoud en de presentatie van de Afrikaanse cultuur binnen de eigen grenzen. Dit biedt Afrikaanse gemeenschappen bovendien de kans om hun cultuur en geschiedenis te vieren en stimuleert cultureel toerisme. Het culturele erfgoed van Afrika is een essentiële bron van kennis en inspiratie voor toekomstige generaties. Door de Afrikaanse cultuur te waarderen en te behouden, kan Afrika zijn unieke identiteit omarmen en bijdragen aan het wereldwijde culturele landschap.

Britisch museum

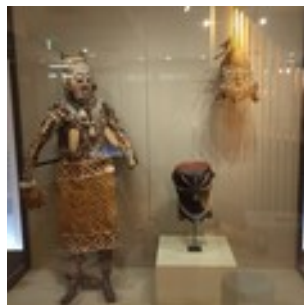
Het is wel zo dat die aanzienlijke opstapeling van Afrikaanse artefacten in Westerse musea en privécollecties juist aantoont hoe het Westen van vroeg af aan dat aspect van de Afrikaanse cultuur heeft gewaardeerd. Dit gaat regelrecht in tegen vaak geuite beweringen zoals: "Aanvankelijk werd de traditionele Afrikaanse cultuur ontkend door een aantal westerse individuen, beïnvloed door de Amerikaanse en Europese cultuur en het christendom".

Het blijkt in werkelijkheid dat met de opkomst van het nationalisme, Afrikaanse gemeenschappen ineens bewust werden van de artistieke waarden van die kunstwerken die in het verleden als gebruiksvoorwerpen werden gemaakt en waaraan door de toenmalige bevolkingen weinig waarde werd toebedeeld. Waren ze nu niet veilig opgeborgen in westerse musea dan waren ze voor het grootste deel gewoon vernietigd door onverschillige gebruikers en/of door gebrek aan onderhoud en adequate stockeerruimtes. Een ander zorgpunt is of aan de nieuwe, vaak door het Westen gefinancierde musea in Afrika, door de lokale gemeenschappen genoeg aandacht en waarde zal gehecht worden om hun bestaan te bestendigen. Sommige voorbeelden uit een niet zo lang verleden in de DRC wijzen hiervoor naar een wel zeer pessimistisch perspectief.

Nationaal museum van de DRC

Hieronder enkele markante beelden van het Nationaal museum van de DRC (volledig gefinancierd door Zuid-Korea)

Zoektocht naar kandidaat-bestuurders

Deelname via Zoom steeds mogelijk

De statuten van onze vereniging voorzien een ploeg van twaalf bestuurders. Momenteel zijn wij met zes, waartussen geen enkele vrouw en een paar ere-bestuurders. Dit is veel te weinig; zeker om ons project op te starten om getuigenissen van na 1960 op te nemen. Wij hebben dringend versterking nodig en we richten ons daarom tot U : bent U nog altijd fit en zoudt U zin hebben om bij te dragen aan ons project? Stelt U dan kandidaat-bestuurder, voor eind februari; zodat wij uw kandidatuur kunnen voorleggen aan de Algemene Vergadering die in Maart 2026 zal plaats vinden.

De statuten van de vereniging vindt U hier :

<https://www.afrikagetuigenissen.be/wp-content/uploads/2024/11/STATUTEN-AfGet.pdf>

Interessante wetentjes aangaande het lidgeld

1. Om rekening te houden met de datum waarop iemand zijn eerste lidgeld betaalt, zal die betaling ten goede komen van het volgend jaar, als ze na augustus is gebeurd, waardoor in 2025 bijvoorbeeld, de betrokken persoon in orde zal worden geacht voor het lidgeld van 2026 als het lidgeld betaald is na 31 augustus 2025.

2. Om U geheugen bij te staan zult U vanaf dit nummer van de Nieuwsbrief in de bovenste linkerhoek van het etiketje dat Uw adres bevat kunnen lezen voor welk werkjaar U in orde bent. Indien er in de linkerhoek niets staat dan bent U nog geen lid.

3. Indien U nog geen lid bent en niet betaald hebt tegen 15 februari, zullen wij U tot onze grote spijt de Nieuwsbrief niet meer kunnen bezorgen. Bent U wel al lid dan zal hiervoor de datum van 15 juni gehanteerd worden.

OPROEP VAN DE KONINKLIJKE BELGISCH-AFRIKAANSE UNIE

Onze zustervereniging KBAU heeft een initiatief (BEL-UMOJA) gelanceerd waarbij aan leden van de Afrikaanse diaspora die een succesvolle carrière hebben opgebouwd in België wordt gevraagd om te getuigen voor een publiek van jongeren van deze diaspora, met de bedoeling te bewijzen dat het mogelijk is voor een Afrikaan die ervoor werkt ook in België hoge toppen te scheren.

De KBAU heeft voor die conferenties dergelijke Afrikaanse rolmodellen nodig die willen komen getuigen en debatteren met het publiek. Kent U dergelijke persoon? Laat het ons aub weten dan geven wij zijn contactgegevens door aan de KBAU.

Zie voor meer uitleg over het UMOJA-initiatief berichten en Nieuwsbrieven op www.urbakbau.be

Deze Nieuwsbrief is uitgegeven door de vzw AFRIKAGETUIGENISSEN
RNP 0864.709.369

Zetel : Leemkuilenstraat 17A, 3120 Tremelo
(e-mail : secretariaat@afrikagetuigenissen.be)
Bankrekening (IBAN) : BE67 0014 2540 4387

Niets uit deze nieuwsbrief mag worden overgenomen, gekopieerd of gepubliceerd zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, die alle rechten voorbehoudt.

Aardewerk in Congo

In de democratische republiek Congo , in het zuiden van de Uelestreek, in het gebied van de Mangbetu's en in dat van de Niangara vindt men anthropomorphe aardewerk waarvan de flessenhals een hoofd uitbeeldt of een personage met uitgerekte schedel, al naar de traditie van het land.

Hierboven de verwezenlijking van een kruik in Mangbetu aardewerk daterend van de eerste helft van de XXste eeuw en een voorbeeld van de karakteristieke hoge haartooi die de Manbetu's droegen, waarvan, ter herinnering, het hoofd van bij de geboorte was gedwongen, met behulp van bandjes, om met een esthetisch doel een ogivale vorm aan te houden.